

BAY PİPO

-Bir MİT Görevlisinin Sıradışı Yaşamı: Hiram ABAS-

Soner Yalçın
Doğan Yurdakul

Doğan Kitap

2. Baskı, Ocak 2000

Önsöz

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, Türkiye'nin son elli yıllık tarihinin bir bölümünü deyim yerindeyse “**büyüteç altına almaya**” çalışmaktadır.

1950’li yıllara yaklaşıldığında Türk istihbaratçılığı bir yandan “**yabancı gizli servislerle işbirliği**” adı altında ulusal kimliğinden uzaklaştı. Öte yandan tekpartili dönemin son yıllarından itibaren her iktidarın kendi “**özel istihbarat örgütü**” haline getirilmeye çalışıldı. Siyasî iktidarlar, İstihbarat Teşkilatı’nı hem parti dışındaki hem de parti içindeki muhaliflerinden bilgi almak için kullanmaya çalıştılar. 1960’lı yıllardan sonraki iktidarlar ise bunlara bir de “**Silahlı Kuvvetler içinden istihbarat**” toplama görevini eklediler. Bütün bu nedenlerle Türk İstihbarat Teşkilatı, hem yasaları hem de kendi yarasını çiğneyerek, **dışarıda paylaşım savaşlarına ve uluslararası tertiplere, içerideyse askeri darbelere, kendi vatandaşlarına karşı girişilen operasyonlara, işkencelere, fişmelere karıştı**. Saygı duyulan bir kurum olmak yerine “**korku duyulan**” bir teşkilat haline geldi.

Yaşamöyküsünü anlattığımız istihbaratçının karakteri bu ortama çok uygun düşüyordu. Onu övenler de, yerenler de, “**Maceracı, atak, çifte tabanca taşıyan, attığını vuran, sıcak**

çatışmaya girmekten kaçınmayan” bir kişiliği olduğunu anlatıyorlardı. Hatta ona **“Türk James Bond'u”** diyenler bile vardı.

Bu çalışma uzun bir dönemi kapsamaktadır. Bay Pipo'ya Soner Yalçın 1990 yılında başladı, 1997 yılından itibaren Doğan Yurdakul dâhil oldu.

Soner Yalçın / Doğan Yurdakul

İstanbul, Eylül 1999

Eski bir İngiliz geleneğiydi; soylu ailelerin erkek çocuklarına, delikanlılık çağına geldiklerinde bir kılıç ve bir pipo takımı hediye edilirdi. Hediye edilen pipo takımı, soylu çocuk doğduğu gün bir uşağa verilir ve onun kullanması istenirdi. Amaç, yıllarca uşak tarafından kullanılan pipoların, ısırgan otu tadından kurtulup, zehiri özümseme yeteneğini geliştirmesiydi. Çocuk büyüyene kadar pipolar, sağlıklı bir içime hazırlanmış olurdu. Pipo kullanma yaşına gelen asilzadenin delikanlı oğlu da böylece hiç emek harcamadan iyi bir pipo takımının sahibi olurdu... (s. 13)

26 Eylül 1990.

Saat 06.00 suları...

Gazeteye şöyle bir göz attı. Birinci sayfa Körfez Krizi haberleriyle doluydu. Köşe yazarlarının bazıları **“Körfez’de savaş çıkacak”** yorumları yaparken, tam tersini öne sürenler de vardı. ABD’nin Irak’a müdahale edeceğine inanıyordu. Tıpkı Cumhurbaşkanı Özal gibi o da, Türkiye’nin de Amerika’nın yanında savaşa girmesinin ülke menfaatleri açısından iyi olacağını düşünüyordu. Ortadoğu politikasını çok iyi bildiği kanısındaydı. Konuklarına çeşitli dönemlerde gittiği Beyrut’u anlatmaktan ayrı bir zevk alırdı. (s. 16)

İstanbul’un yoğun sabah trafiğine yakalanmamak için işe biraz geç gidiyordu. Şirketin merkezi Taksim’deydi. Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan Boğaz Köprüsü trafiği bıktırıcıydı. Koltukaltı kılıfını boynundan geçirip omzuna astı. Yeni aldığı Magnum 357 marka tabancasını kılıfına yerleştirdi. Suikast silahı olarak bilinen tabancasıyla gurur duyuyordu. Arkadaşlarına tabancasının özelliklerini anlatmaya bayılıyordu: **“Domuz kurşunu atıyor, kurşun vücuda girdikten sonra ikinci bir patlama etkisi daha yapıyor...”**

Eşiyle vedalaştı. Meslekte geçen yılların getirdiği bir alışkanlığı daha vardı; evden çıkarken, siyah küçük gözleriyle dikkatlice etrafına bakar, ortalığı kolaçan ederdi. Yine öyle yaptı. Sokakta kuşkulu bir durum görünmüyordu... Kadıköy Çiftelhavuzlar semtindeki Cemil Topuzlu Caddesi, 32 numaralı Yuvam Apartmanından çıktığında saatler 9.40’ı gösteriyordu. İki üç aydır huzursuzdu. Takip edildiğinden şüpheleniyordu. Eşine ve çocuklarına hiçbir şey söylememişti.

Bağdat Caddesi'ne 25-30 metre kala, otomobiller hız yapmasın diye yapılan bir tümseğe geldi. Vites küçültüp otomobilini yavaşlattı. Ne olduysa o an oldu. Otomobilin arka sol camına yaklaşan genç ve uzun boylu bir kişi, elindeki 7.65 çapındaki susturucu takılmış tabancayla dört el ateş etti. (s. 18)

Olay yerine gelen İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı oldukça sinirliydi. Otomobilin içindeki cesedin yanında, ilk demecini verdi: **“Görgü tanıklarının ifadelerine göre, saldırganların eşkâlinden daha önceki ölüm olaylarında bulunan kişiler olduklarını saptadık. Bu onların son işidir. Onların işini bitireceğiz. Katiller en kısa sürede yakalanacaktır.”**

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, suikastı gerçekleştirenlerin iki kişi olduklarının tespit edildiğini söyledi. Bakan Aksu, Ankara Esenboğa Havaalanı'nda gazetecilerin sorularını yanıtlarken, **“Görgü tanıklarına fotoğraflar ve robot resimlerin gösterilmesi sonucu teşhis edildiklerini de zannediyorum”** dedi.

Genelkurmay Başkanlığının cenazeye ne bir çelenk ne de temsili bir subay göndermemesi dikkat çekmişti. Türk bayrağına sarılı tabut, yaklaşık 500 metre omuzlarda taşındıktan sonra cenaze arabasına konuldu ve aile kabristanında toprağa verilmek üzere Yakacık Mezarlığı'na götürüldü. Aile mezarlığına defnedilirken, orada bulunan herkesin kafasında aynı soru vardı: **“Bu suikastı kim, neden yaptı?”** (s. 22-24) (26 Eylül 1990)

Birinci bölüm

“Adı Hiram olsun”

Kalın ve pahalı paltosuyla heyecan içinde içeri giren 62 yaşındaki Mübarek Galip Eldem, kızı Roksan'ı yanaklarından öpüp, titreyen elleriyle torununu kucağına aldı ve gür sesiyle, **“Bunun adı Hiram olsun”** dedi...

Hiram Abas'ın dedesi Mübarek Galip Eldem arkeologdu. Dede Eldem'in diğer bir özelliği ise mason olmasıydı. Torununa **“Hiram”** adını koymasının nedeni buydu. Hiram adı, masonluğun kurucusu olan duvarcı ustası Hiram Usta'dan geliyordu. Küçük Hiram Abas'ın adını aldığı mason ustasının soyadıyla olan büyük benzerliği de dikkat çekiciydi: **Hiram Abiff!** (Sözcük anlamı **“duvarcı”** olan masonluk, Kudüs'teki ünlü Hz. Süleyman Tapınağının mimarı Hiram Abiff Usta'dan gelir.)

Mübarek Galip Eldem, torunu Hiram'ı alnından öpüp, iki eliyle havaya kaldırdıktan sonra kızı Roksan'ın kucağına verdi. Roksan Hanım, İstanbul'un tanınmış ve köklü ailelerinden Eldemlerin kızıydı. Eldem ailesi, Sadrazam Koca Hüsrev Paşa, Sadrazam Ethem Paşa ve Girit Valisi Müşir Şakir Paşa'ya dayanıyordu. Meşhur ressamlardan ve Türk müzeciliğinin kurucusu Osman Hamdi Bey, Mübarek Galip Eldem'in amcasıydı.

Roksan Hanım, Atatürk'le dans ederken çekilmiş fotoğraflarını evinin en müstesna köşesinde, yıllarca kıymetli mücevherler gibi saklamıştı...

Uzun boyu, yakışıklılığı ve kibarlığıyla Roksan Hanım'ın gönlünü fetheden Abbas Hilmi, Yugoslavya'nın Üsküp ili, Palanka ilçesinde, 1910 yılında doğmuştu. Birinci Dünya Savaşı ve arkasından gelen Millî Mücadele yıllarından sonra, artık Balkanlar'da yaşayamayacaklarını düşünüp binlerce Türk ailesi gibi Abas'lar da, Türkiye'ye göç etmişlerdi. (s. 25-26)

Saint-Joseph yılları

Fransızca o yıllarda en popüler lisandı. Genç Türkiye Cumhuriyeti'ne Osmanlı Tanzimatı'ndan miras kalmıştı Fransızca konuşmak... Azınlıkların çoğu da Fransızca konuşurdu. O yılların Beyoğlusu'nda yürürken Türkçeden çok Fransızca işitilirdi. Mağazaların, lokantaların, pastanelerin çoğunun adı Fransızcaydı. Erkeklerle **“mösyö”**, kadınlara **“madam”** veya **“matmazel”** diye hitap edilirdi.

Fransızca eğitim yapan kolejler vardı: sadece erkek öğrencilerin alındığı Saint-Joseph, Galatasaray, Saint-Benoit ve sadece kız öğrencilerin kabul edildiği Nötre Dame de Sion gibi... Ve Hiram Abas, iki yıl hazırlık, üç yıl ortaokul ve üç yıl lise olmak üzere, 8 yıllık bir öğrenim için Papazların Fransızca eğitim verdiği Saint-Joseph'e kaydedildi... Saint-Joseph erkek çocukların kabul edildiği, katı disiplinli bir okuldu. Ağır bir eğitim programı vardı. Fransa'dan gelen öğretmenler çoğunlukta idi. Bunlar genelde kendisini eğitime vermiş papazlardı. Kıyafet zorunluluğu yoktu. 10 dakika **“moral dersi”** vardı; **hangi davranışların yapılması, hangilerinin yapılmaması gerektiği konusunda sınıf öğretmenleri örneklerle ahlak bilgisi verirdi.** (s. 27-28)

Türkiye'nin dönüşüm yılları

Hiram Abas'ın buluş çağından, delikanlılık yaşına geçtiği 1950'li yılların başında, 21 milyonluk Türkiye de kabuk değiştiriyordu... 14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan seçimleri Demokrat Parti kazanmıştı. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kahramanı İsmet İnönü, cumhurbaşkanlığı koltuğunu Celal Bayar'a bırakıp, mecliste muhalefete düşen Cumhuriyet Halk Partisi sıralarının başına geçmişti. İnönü, kimi subayların kendisini ziyaret ederek, seçim sonuçlarına rağmen CHP'yi iktidarda tutma önerilerini reddetmişti...

Türkiye yeni bir döneme başlangıç yaparken, dünyada Soğuk Savaş rüzgârları esiyordu. Artık iki kutuplu bir dünya vardı. Birinin başını ABD, diğerini ise Sovyetler Birliği çekiyordu... İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde, Batılı müttefikleriyle Sovyetler Birliği arasında başlayan **“balayı”** dönemi pek kısa sürmüştü. Doğu Avrupa'nın Sovyetler Birliği'nin nüfuzu altına girmesinden sonra, Batı Avrupa'da da komünist partilerin iktidara aday görünmeleri, ABD'nin tüm dikkatini Avrupa üzerinde yoğunlaştırmasına neden oldu.

Soğuk Savaş, sadece Avrupa'da cereyan etmiyordu, Asya ve Afrika'ya da sıçramıştı. Üçüncü Dünya ülkelerinde hızla gelişen özgürlük ve bağımsızlık akımları da ABD'yi endişelendiriyordu... Komünizmin yayılmasını durdurmak için, stratejik öneme sahip ülkeleri ekonomik ve askeri yönden güçlendirip, komünistlere karşı örgütlemek işi ABD'ye düşmüştü. Soğuk Savaş dönemine giren dünyanın en stratejik ülkelerinin başında ise Türkiye geliyordu...

5 Nisan 1946'da Amerikan gemileri Missouri ve Providence İstanbul'u ziyaret etti. Dört gün sonra Türkiye, Amerika'dan 500 milyon dolar borç istedi. Amerika borç vermeyi kabul etti. Ancak bir koşulu vardı; parayı ödünç vermeden önce, Türkiye'ye bir heyet gönderecek ihtiyaçların ve yardımın nerede kullanılacağını kendisi belirleyecekti. Bu yardım ABD onayı olmaksızın başka amaçlarla kullanılamayacaktı. Koşullar kabul edildi...

1947 yılı Türk-Amerikan ilişkilerinin yoğunlaştığı bir yıl oldu. **'Truman Doktrini'** çerçevesinde, Türkiye ve Yunanistan'ın Sovyetler Birliği tehdidi altında olduğu belirtilerek, bu iki ülkeye ekonomik ve askerî yardım yapılması kararlaştırılmıştı. Türkiye'ye yapılacak askerî yardımı görüşmek üzere bir Amerikan askerî heyeti 22 Mayıs 1947'de Ankara'ya geldi. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Amerika'ya teşekkür mesajı gönderdi. Türkiye, Ekim 1947-Eylül 1948 arasında ABD'den 73 milyon dolar askerî yardım aldı. (ABD başkanı Harry Truman'a göre Ortadoğu'da düzenin sağlanması için Yunanistan ve Türkiye'nin ulusal bütünlüklerinin korunması, bu iki ülkenin Sovyet nüfuzundan korunması gerekiyordu. Truman'ın bu iki ülkeye yardım talebiyle 12 Mart 1947'de Kongre'de yaptığı konuşmadaki görüşlerine **"Truman Doktrini"** adı verildi.)

İkili ilişkiler sıklaştı: 4 Temmuz 1948'de Ankara'da yapılan anlaşmayla Amerika'nın **"Marshall Planı"** yürürlüğe girdi. 19 Eylül 1949 tarihinde CHP Milletvekili Nihat Erim. -Celal Bayar'ın benzer sözünden on yıl önce- **"Türkiye küçük bir Amerika olacak"** müjdesini verdi. 10 Şubat 1950'de Behice Boran, Niyazi Berkes, Pertev Naili Boratav ve bazı öğretim üyeleri solcu oldukları gerekçesiyle üniversiteden uzaklaştırıldılar. Üniversitelerde solcu öğretim görevlileri takip ediliyordu. Komünizm **"tehdidi"** nedeniyle solcular tek tek fişlenmeye başlanmıştı... (**DİPNOT: Marshall Planı:** ABD Dışişleri bakanı Marshall tarafından ortaya atılan ve 2. Dünya Savaşı'nda yıkıma uğramış Avrupa Ülkelerine ekonomik yardım öngören program.)

Her taşın altında **"komünist"** arandığı bir döneme girmişti Türkiye... CHP döneminde başlayan bu politika, Menderes Hükümeti'yle yoğunlaşarak sürüyordu. CHP hükümeti ile DP iktidarı arasındaki tek fark, dış politikadaydı. Menderes, Dış politikada pasiflikten aktifliğe geçilmesi taraftarıydı. Sonunda bunun fırsatım da yakaladı. 25 Haziran 1950... Pazar günü şafak vakti Mareşal Çoe Yong Gun komutasındaki Kuzey Kore birlikleri Güney Kore'ye girdiler. ABD Başkam Truman, 27 Haziran'da Amerikan Hava ve Deniz Kuvvetlerine, Güney Kore'ye askerî yardım emri verdiğini ilan etti. 25 Temmuz 1950'de de Türkiye Kore'ye Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasında bir tugay asker gönderdi. **Üç yıl süren savaş boyunca en**

ağır kayıplara uğrayan birliklerden biri olan Türk tugayında bine yakın asker ve subay öldü. Amaç Batı'nın gözüne girerek NATO'ya dahil olmaktı. Türkiye'nin bu jestinden memnun kalan ABD Başkanı Truman, Türkiye'ye yaptığı yardımı üç katma çıkardı! Sonuçta Türkiye arzuladığı ödülü aldı: NATO'ya kabul edildi. 19 Eylül 1951 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, NATO anlaşmasını onayladı ve Türkiye resmen NATO'ya dahil oldu. (s. 30-34)

Her yerde Amerikalı var

Amerikan hayat tarzı, Türkiye'yi sarıp sarmalamaya başlamıştı... **"Türkçe tangolar"** üstadı Celal İnce'nin bir şarkısı, çoluk çocuğun dilinden düşmüyordu:

"Amerika Amerika/

Türkler dünya durdukça/

Berberdir seninle/

Hürriyet savaşında..."

Sadece yaşam tarzı yenilenmiyordu Türkiye'nin, temel askerî politikaları da değişikliğe uğruyordu. **Amerikan Harp Doktrinleri** kitabı sivil-asker bürokratlar arasında elden ele dolaşyordu: **"Bizim güvenliğimizi sadece açık saldırılar tehdit etmiyor. Bu açık saldırılar yanında, ondan daha tehlikeli, fakat saldırı görünüşünde olmayan, başka cins tehditler de vardır. Bu tehditler, içeriden yapılmak istenen değiştirme ve dönüştürmelerdir. Bu maskeli saldırılar, bazen iç harp şeklinde, bazen ihtilalci hareketler şeklinde, bazen demokratik akımlar ve reform hareketleri biçimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bizim amacımız buna benzer akımları önlemek olmalıdır."** (Macit Fahri, Amerikan Harp Doktrinleri, Yön Yayınları, 1966, s. 297)

Amerikalılara göre, dünya daha uzun yıllar süreceği anlaşılan yeni bir döneme girmişti. Bu yeni duruma uygun nitelikte yeni stratejiler geliştirmek gerekiyordu: **"ABD'nin hoşuna gitmeyen solcu veya solcu olmayan hükümetleri devirmek için gerilla taktiği kullanılabilir. Bizim amacımız hoş gitmeyen ve bizimle dost olmayan hükümetlerin yerine, dost hükümetleri geçirmek olmalıdır."** (Macit Fahri, Amerikan Harp Doktrinleri, Yön Yayınları, 1966, s. 305)

Özel savaş konusunda uzman Amerikalı Franklin A. Lindsay, **Gayri Nizami Harp** adlı kitabında ne yapılacağını açık açık yazıyordu: **"Kendi personelimizi ve yardımda bulunduğumuz memleketlerin personelini yetiştirmek için, bir eğitim sistemine ihtiyacımız vardır. NATO müttefiklerimizle müştereken komünist tecavüze maruz memleketlerde, Amerika'dakine benzer enstitüler ve özel harp daireleri kurulmalıdır."** (Franklinz A. Lindsay, Gayri Nizami Harp, s. 12)

Ve Türkiye’de **Özel Harp Dairesi, Seferberlik Tetkik Kurulu** adıyla, **27 Eylül 1952 tarihinde kuruldu**. Düşünceyi, finansmanı ve teçhizatı Amerikalılar verdi. NATO’ya bağlı olan bu örgüt, sadece Türkiye’de değil, bütün Batı Avrupa ülkelerinde kurulmuştu. Hepsini bir-den Brüksel’deki NATO merkezinden idare ediliyordu. **“Gladio”** denilen bu gizli örgütlerin her ülkede kendi özel kod adı vardı. Ama hepsinin amacı aynıydı: siyasî düşman komünistleri yok etmek!

Gizli Özel Harp Dairesi sadece savaş durumunda değil, komünistlere karşı iç politikada da kullanılacaktı... Amerikalılar, içerdeki komünistlere karşı Türkiye’yi koruyacak, **"kontgerilla"** yetiştirecekti... İzmir Menteş’teki Özel Harp kampı bir iki yıl içinde yetersiz kalınca, Amerikalıların önerisiyle Eğridir Dağ ve Komando Okulu açıldı...

Örgütün ilişki ağı içinde sadece askerler yoktu. Sivil unsurları da vardı; faşist örgütler, mafya grupları gibi... **Amerikalılar sadece Özel Harpçi subayları değil, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin tüm personelini eğitiminden geçiriyordu. Bu nedenle Anadolu’nun en ücra köşesindeki küçük birliklerde bile, Amerikan ordusunun bir subayı vardı! Sınavdan geçirilerek seçilmiş Türk subayları Amerika’ya davet ediliyor, Özel Harp kurslarından geçiriliyordu.** İlk giden 16 subay arasında ileri tarihlerde kamuoyunun yakından tanıyacağı bir isim de vardı: **Yüzbaşı Alparslan Türkeş!** Kansas Eyaleti’ndeki Amerikan Kara Harp Akademisi’nde eğitim görüyorlardı. Yalnız değillerdi; orada, Bolivya, Şili, Brezilya ve Arjantin’den gelen subaylar da eğitilmekteydi. Kursun geri kalanını Georgia’daki Amerikan Piyade Okulu’nda görüp, ülkelere dönüyorlardı.

Yüzbaşı Türkeş, yurda döner dönmez gerilla eğitimi vermeye başladı: **“Amerika’daki staj dönemim bittikten sonra Türkiye’ye döndüm, Gelibolu’daki birliğime intikal ettim. Kısa bir süre sonra Çankırı Gerilla Okulu’na ‘gerilla öğretmeni’ olarak tayinim çıktı.”** (Hulusi Turgut, Türkeş’in Anıları, Şahinlerin Dansı, ABC Yayınları, 1995, s. 80)

Amerikalılar sadece **“yerden mantar biter”** gibi ülkenin her yanına kurdukları askerî üslerde değillerdi. Neredeyse **"her taşın altında"** Amerikalı vardı... **Amerikalılar, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin yapısını değiştiriyordu. Ordu, Prusya ekolünü terk ediyordu! O yıllara kadar Türk Silahlı Kuvvetlerinde Alman tarzı eğitim, öğretim ve talimleri yapı-lırdı ve Ordu’ya Alman disiplini hâkimdi. Şimdi Amerikan ekolü hâkim olmaya başla-mıştı...** Örneğin Alman ekolünde askerler tüfekleri sağ omuzda, süngülü taşırken, o yıldan sonra Amerikan ekolünün etkisiyle, tüfekler sol omuzda taşınmaya başlandı. Alman ekolünde tüfeğin dipçiği yere değmezken, Amerikan ekolünde dipçiğin yere değmesi şarttı. Alman ekolünde bir manga 14 kişiden oluşuyordu. Amerikan ekolünde ise bu sayı 11 kişiye düştü. Alman ekolünde her emir yazılıydı. Amerikan ekolünde ise sözlü. Yasalar bile değişmeye baş-lamıştı; Astsubay Kanunu’yla gedikli erbaşlar, astsubay yapılmıştı... (s. 36-38)

Amerika, Türk istihbaratına da "el atmıştı!"

MAH'ı Almanlar kurdu

Ulusal Kurtuluş Savaşından zaferle çıkan Türkiye, güçlü bir istihbarat örgütü kurmak için. Almanya'dan Albay Walter Nikolai'ı Türkiye'ye davet etmişti. Alman istihbaratçı Nikolai, Türkiye için hazırladığı eğitim planlarıyla birlikte, 1926 yılının Ekim ayında gizlice Türkiye'ye geldi. İstanbul ve Ankara'da bir dizi eğitim çalışması yapan Alman istihbaratçı, bazı Türk meslektaşlarını da Almanya'ya kursa gönderdi. Gerek Türkiye'de kalıp eğitim alanlar, gerekse Almanya'ya gidenler istihbarat konusunda hiçbir şey bilmiyor değillerdi kuşkusuz. Üç esaslı miras devralmışlardı: **II. Abdülhamid'in hafiye (gizli polis) politikası, 1908'den sonraki İttihat ve Terakki ve onun gizli örgütü Teşkilatı Mahsusa ve son olarak, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda işgalcilere karşı yapılan istihbarat çalışmaları...**

Bu istihbarat çalışmalarını yapanların başında gelenlerden **Fethi Okyar, Hiram Abas'ın büyük eniştesiydi. Anne-annesinin kız kardeşiyle evliydi...**

MAH (Millî Amele Hizmeti) veya MEH (Millî Emniyet Hizmeti) 6 Ocak 1927 tarihinde kuruldu. Önceleri "**Alman (Prusya) ekolüne**" göre kurulan ve istihbarat yapan MAH, 1950'li yılların başında değişime uğrayarak, "**Amerikan ekolünü**" aldı. MAH özellikle 1953 yılından sonra CIA'nın yerel bir birimi gibi çalışmaya başladı. Türkiye'nin dış istihbaratını CIA'ya bırakan MAH, tamamen iç politikaya ağırlık vermek zorunda kaldı.

Albay Behçet Türkmen, göreve başlar başlamaz, aralarında Genelkurmay istihbaratında görevli Kurmay Yarbay Fuat Doğu'nun da bulunduğu altı kişilik çekirdek kadroyu, eğitim görmek üzere Amerika'ya gönderdi. CIA'nın istihbarat kurslarından geçen altı kişilik ekip, yurda döndüklerinde, CIA elemanlarıyla birlikte MAH bünyesinde İstanbul Emirgân'da bir okul kurdular. "**Başöğretmen**" Kurmay Yarbay Fuat Doğu'ydu. Türk istihbaratçılar, bu okulda tıpkı CIA elemanları gibi "**operasyonel ajan**" olmak üzere yetiştirilmeye başlandı. Hiçbir maddî fedakârlıktan kaçınılmıyordu. O günlerde MAH Başkanı Behçet Türkmen, "**Dünya servislerini dolaşmaya gidiyorum**" diyerek sık sık yurtdışına çıkıyordu. Öyle ki, bu gezilerin süresi bazen altı ayı bile buluyordu. Başkan Türkmen, o döneme göre hayli iyi harcırah alıyordu... Behçet Türkmen dünyayı turlarken, Hiram Abas, Paris sokaklarında volta atıyordu.

Hiram Abas'ın Ankara'ya adım attığı günlerde. Türk Dışişleri, Fransızları memnun edecek bir tavır aldı. 4 Ekim 1953 tarihinde, Türk-Fransız görüşmeleri sonucunda yayınlanan bildiride, Türk hükümeti; Kuzey Afrika, Tunus, Cezayir ve Fas'taki milliyetçilik hareketlerini bastırmayı amaçlayan Fransız politikasını desteklediğini açıkladı... Türkiye'nin Fransızları desteklemesinde, görüşmelerden önce Ankara'ya gelen ABD Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'in rolü büyüktü. O yıllarda müttefikler için Amerikalı kardeş Dulles'ların sözleri birer emirdi sanki. Soğuk Savaş'ı başlatan Amerikan diplomasisini ağabey John Foster yönetirken, kardeşi Ailen Welsh Dulles da CIA'nın başına getirilmişti ve 1961'e kadar 8 yıl orada kalacaktı. Şiddetli antikomünist olan her iki kardeş de hukukçuydu ve bir yandan ABD'nin politi-

kalarını yönetirken bir yandan da Rockefeller'ın petrol şirketlerinin avukatlığını yapıyorlardı. Dünyadaki antikomünist cephenin bir numaralı finansörü Rockefeller Vakfı'ydı. (s. 41-44)

6-7 Eylül Olayları

Selanik Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okuyan, Batı Trakya Türklerinden 21 yaşındaki **Oktay Engin** ise, bombayı attığı 5 Eylül 1955 tarihinde, bir gün Nevşehir valisi olacağını bilmiyordu...

25 Temmuz 1955.

Yunanistan, Birleşmiş Milletler'den Kıbrıs konusunu gündeme almasını isteyerek adadaki sorunu uluslararası platforma taşıdı... 29 Ağustos'ta Kıbrıs sorununu görüşmek üzere Londra Konferansı düzenlendi. Türkiye'yi, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, Millî Savunma Bakanı Ethem Menderes ve 3 general ile diplomatlardan oluşan bir heyet temsil ediyordu.

Anlaşma sağlanamadı. Bir hafta sonra; 5 Eylül 1955'te Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba atıldı! Bomba olayı, DP Milletvekili Mithat Perin'in Ekspres gazetesinde özel bir başlıkla manşet yapılarak kamuoyuna duyuruldu: "**Atamızın evine bomba!**"

(DİPNOT: "**Haberi**" yapan **Mithat Perin**'in kişiliği çok ilginçti. 27 Mayıs 1960'tan sonra, 1962 yılı sonlarında MAH Başkanı Fuat Doğu'ya Kayseri Cezaevinden bir mektup geldi. Gönderen Mithat Perin'di. Perin, önce geçmiş yıllarda "**servise**" (MAH'a) verdiği çeşitli hizmetleri, "**25 seneyi bulan gazetecilik hayatımda açık veya gizli hiçbir faaliyetten geri durmadığımı herkesten evvel servisin bildiği kanaatindeyim...**" gibi sözlerle uzun uzun anlattıktan sonra, baklayı ağzından çıkarıyordu. Hapisten çıkınca gazeteciliğe devam edecekti. Yapacağı yayınlarda Komünizme ve Kürtçülüğe karşı cephe oluşturacaktı. Bunun için sahibi olduğu Havadis Matbaası'yla (Güneş Matbaacılık AŞ) İstanbul Ekspres gazetesine mali yardım, resmi ilan ve kredi kolaylığı rica ediyordu. O yıllarda Milli Emniyet Hukuk ve Basın Müşaviri Askeri Yargıç Doğan Tanyer bu mektubu dokuz yıl sonra, Devrim Dergisinin 19 Ocak 1971 tarihli sayısında yayımladı.)

Ardından infial geldi!

Bomba Atatürk'ün evine değil de, İstanbul'un 500 yıllık çok kültürlü yapısına atılmıştı sanki. Yeni oluşmaya başlayan varoşlardan akın akın şehre inen Türkler; binlerce yıldır birlikte yaşadıkları Rum, Ermeni, Yahudi vatandaşlara ait ev ve işyerlerini birkaç saat içinde yakıp yıktılar, yağma ettiler: Lebon, Markiz, Lion pastaneleri, Banco di Roma. Beyoğlu, Amavutköy, Bebek, Beşiktaş, İstinye, Yeniköy semtlerini dolaşan öfke, Adalar'a kadar ulaşmıştı... Göstericiler, "**Kıbrıs Türktür, Türk kalacaktır; Rumlar ittir, it kalacaktır**" diye slogan atıyorlardı sürekli. 6 ve 7 Eylül günlerinde süren olayların bilançosu korkunçtu: 3 kişinin öldürüldüğü, 30 kişinin yaralandığı saldırılarda, 73 kilise, 1 fabrika, 8 ayazma, 2 manastır, 3584'ü Rum vatandaşlara ait olmak üzere 5538 gayrimenkul tahrip edilip yakılmıştı. (DİP-

NOT: Yılmaz Karakoyunlu da, Güz Sancısı adlı romanının son bölümünde 6-7 Eylül Olayları'na geniş yer vermiştir.)

Hükümet, hemen teşhisini koydu; bu olay olsa olsa, komünist kışkırtması olabilirdi! Zaten Başbakan Adnan Menderes de 12 Eylül günü meclis kürsüsünde, komünistlerin tertibinden söz etmişti. Ve polis. Sıkıyönetim Komutanı Nurettin Aknoz'un emriyle harekete geçti, "**komünist tertibi**" bahanesiyle önde gelen solcu aydınları tutukladı. Devamını "**Dinozor**" Mina Urgan'dan okuyalım: "Elli komünistin hemen tutuklanması emredildi. Birinci Şube'deki komünist dosyalarının bir kısmı gelişigüzel raflardan indirilip masaların üstüne yığıldı. Artık piyango kime çıkarsa. Bunların arasında ölenler ya da yıllardır İstanbul'a ayak basmayanlar vardı. Bu yüzden ancak kırk dört kişi tutuklandı. Aralarında anımsadığım kadarıyla Aziz Nesin, Nihat Sargın, Profesör Boratav'ın kardeşleri Dr. Müeyyet ile Dr. Can, Kemal Tahir, Tornacı Emin, İlhan Berktaş, Hasan İzzettin Dinamo, Dede Ahmet, Dr. Hulusi (Dodoğru) ve daha başkaları vardı. Bunlar aylarca Harbiye'de hapis kaldılar. Polis de bu adamların 6-7 Eylül Olayları'yla yakından uzaktan hiçbir ilgisi olmadığı o kadar iyi biliyordu ki, değil mahkemeye vermek, çoğu alelusul sorguya bile çekilmemişti..." (**DİPNOT:** Mina Urgan, Bir Dinazorun Anıları, Yapı Kredi Yayınları, 1998, s. 281)

Neden solcuların gözaltına alındığı, birkaç yıl sonra ortaya çıktı: o tarihte CIA Başkanı Ailen Dulles İstanbul'daydı. CIA Başkanı Dulles, olaylara bakarak MAH Başkanı Behçet Türkmen'e, "**olaylarda gördüğü tahribat şekillerinin tamamıyla komünist taktiği usulüne uygun olduğunu**" ifade etmişti. (**DİPNOT:** Tarih ve Toplum Dergisi, sayı 33, s. 147)

Yunanistan'da yürütülen soruşturma ve mahkeme kararı gerçeği ortaya çıkardı: Selanik Konsolosluluğunda görevli **Hasan Uçar** ile Batı Trakya Türklerinden üniversite öğrencisi **Ok-tay Engin** bombalamıştı Atatürk'ün evini!

Peki, İstanbul'un 52 farklı yerinde aynı anda başlayan olayları kim tertiplemişti? Azınlıklara ait ev ve işyerlerinin listesini günler önce kim hazırlamıştı?

Türk Silahlı Kuvvetlerinde "**orgeneral**" rütbesine kadar yükselip Millî Güvenlik Kurulu genel sekreterliği görevinde bulunan, o günlerin genç subayı **Sabri Yirmibeşoğlu**, Özel Harp Birimi'nde, Seferberlik Tetkik Kurulu'nda görevliydi. Yıllar sonra orgeneral rütbesinden emekli olduğunda. 6-7 Eylül Olaylarının perde arkasını Gazeteci Fatih Güllapoğlu'na açıkladı: "**Sonra 6-7 Eylül Olayları'nı ele alırsak...**

- **Pardon Paşam, pek anlayamadım. 6-7 Eylül Olayları mı?**

- **Tabii... 6-7 Eylül de bir Özel Harp işidir ve muhteşem bir örgütlenmeydi. Amacına da ulaştı. (Paşa bunları söylerken benden de soğuk terler boşandı.) Sorarım size! Bu muhteşem bir örgütlenme değil miydi?**

- **E, evet Paşam!"** (**DİPNOT:** Fatih Güllapoğlu, **Tanksız Topsuz Harekât**, Tekin Yayınevi, 1991, s. 104. Sabri Yirmibeşoğlu emekli olduktan sonra, **Askeri ve Siyasi Anılarım**

adlı kitap yazdı (Kastaş Yayınları, 1999). Emekli Orgeneral Yirmibeşoğlu kitabında, Gazeteci Güllapoğlu'na anlattıklarından bahsediyordu.)

6-7 Eylül tertipçileri bir bir açığa çıkmıştı zamanla...

Kızgın toplulukları kışkırtarak infial yaratan **Kıbrıs Türk'tür Cemiyeti**, Menderes Hükümeti'nin güdümündeydi. Hatta cemiyetin genel sekreteri Kâmil Önal, MAH mensubuydu. Cemiyet öylesine bir koruma altındaydı ki, olaylardan sonra haklarında delil toplamak isteyen bir istihbarat elemanı tutuklanmıştı! Emniyet müfettişlerinden Cemal Sancak Yassıada'da verdiği ifade, **Kıbrıs Türktür Cemiyeti**'ne ait bir belgeyi almak için Sıkıyönetime başvuran MAH memuru Haydar Tansuğ'un komünist diye tutuklandığını söylemişti! Yassıada'da görülen 6-7 Eylül Olayları Davasının 19 Ekim 1960 tarihli duruşmasının ikinci celsesinde, sanıklara altında MAH Başkanı Behçet Türkmen'in imzasının bulunduğu ve olayların tertip olduğunu doğrulayan bir Millî Emniyet raporu okundu. Raporu karşı ne diyeceği sorulan Adnan Menderes şunları söyledi: "**Millî Emniyet raporlarına fazla önem vermemek lazımdır. Bu raporu tanzim eden Millî Emniyet müfettişi, 7 Eylül'e kadar hiçbir şeyden haberdar değildir. Fakat hadiseler olup bittikten sonra 7 Eylül'de sağdan soldan derlediği haberlerle böyle bir rapor yazıyor.**" (DİPNOT: Yassıada tutanaklarına dayanarak nakleden: Hulusi Dosdođru, 6-7 Eylül Olayları, Bağlam Yayınları, 1993, s. 124)

Şaşırtıcı rastlantılardan biri de, 6-7 Eylül Olaylarını organize eden Seferberlik Tetkik Kurulu Başkanı Albay Cemal Akbay'ın, tutuklanan Aziz Nesin'in Harp Okulu'ndan sınıf arkadaşı olmasıydı...

6-7 Eylül provokasyonunun nedeni Kıbrıs'tı!

Birleşmiş Milletler 22 Eylül günü, Kıbrıs sorununun gündeme alınma önerisini geri çevirdi. ABD, Atina'yı desteklemediğini açıkladı. Dışişleri Bakanlığı koltuğuna henüz yeni oturan Fuat Köprülü mecliste yaptığı konuşmada, Yunanistan'a çatarak, "**Kıbrıs'ın Türk olduğunu ve Türk kalacağını**" açıkladı.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özel harp tekniklerini öğrenen üç Türk subayı; **Mehmet Bozkurt, Remzi Kızılsu ve Muzaffer Temizer** gizlice Kıbrıs'a giderek, **Türk Mukavemet Teşkilatı**'nı kurmuşlardı. Teşkilatın kod adı; **Bozkurt'tu!** Adaya sivil olarak, illegal yollardan giren Türk subayları, Seferberlik Tetkik Kurulu'nun elemanlarıydı. Kıbrıslı Türkleri örgütleyip, tıpkı Amerikan Harp Doktrinleri kitabında yazdığı gibi "**kontrgerilla**" savaş teknikleri öğretiyorlardı. Bayraktar ve bayraktara bağlı sancaklardan oluşan hücre örgütlenmeleri oluşturulmuştu. "**Mücahit**" yetiştiren özel harpçi subaylar görev süreleri dolunca Türkiye'ye dönüyor, onların yerine, yine sahte isimlerle, sivil kıyafetlerle yeni özel harpçiler gizlice Kıbrıs'a çıkıyorlardı.

Yunanistan da benzer yöntemler uygulayarak, EOKA'ya destek veriyordu... Adada her geçen gün gerginlik tırmandırılıyordu... Küçük bir kıvılcım Kıbrıs'ın yaşamını altüst etmeye yetecek gibiydi...

Aynı tarihte (1956), ABD, **“Eisenhower Doktrini”**ni dünyaya duyurdu: **“Hür dünya devletleri birbirlerine karşılıklı olarak bağıdırlar. Bir devletin kendi kendine yetmesi artık gerilerde kalmıştır. Ortak egemenlik karşılıklı bağımlılıkla sağlanır...”** Amerika, ekonomik ve askerî yardım isteyen ve hatta ülkelerine, askerî çıkarma yapılmasını bile isteyen Ortadoğu devletlerine bu yardımı sağlayacağını açıkça ilan ediyordu...

Beş günlük bir ziyaret için Benjamin Fairless başkanlığında bir Amerikan heyeti, 11 Ocak 1957 tarihinde Türkiye'ye geldi. Heyet, Türkiye'ye yapılan askerî ve ekonomik yardımı incelemek ve bu konuda Başkan Eisenhower'a rapor sunmak için görüşmelere başladı. 20 Mart 1957 tarihinde, yine bir Amerikan heyeti rapor hazırlamak için üç günlüğüne Ankara'ya geldi. Türkiye'ye sadece Amerikan heyetleri gelmiyordu...

Hiram Abas'ın yaşamını değiştirecek, meslek seçimini etkileyecek bir film de, sinemalarda gösterime girmişti... (s. 48-53)

Telefon İstasyonları Amerika'dan

Başbakanlık müsteşarı yaptığı soruşturma sonucunda şaşkınlık verici olaylarla karşılaştı. MAH'ın dinleme istasyonlarını Amerikalıların kurduklarını, özellikle **“telefon dinleyen”** personelin maaşlarını, CIA'dan aldıklarını öğrendi. Ama Menderes'e verdiği rapor bundan ibaret değildi, rapor daha birçok acı gerçeklerle doluydu. Amerikalılar, MAH'a hâkimdi. Para veriyor, örgüte “nüfuz” ediyorlardı. Millî Emniyet'in bütün dosyaları CIA'nın kontrolündeydi. İstanbul'da Millî Emniyet'e ait bir okul, servisin İstanbul örgütü ve Yeşilköy'deki Soruşturma Teşkilatı tümüyle Amerikalıların emrindeydi. Okullara, Soruşturma Teşkilatına Amerikalılar **“doğrudan”** para veriyorlardı. İstanbul bölge örgüt başkanlığına **“doğrudan”** para ödüyorlardı. Karşılığında **“iş”** istiyorlardı. Müsteşar Korur, öğrendiklerini satır satır Başbakan Menderes'e anlatıyordu: **“Kiminle konuştuysam, Millî Emniyet'in sadece CIA'dan değil, öteki yabancı gizli servislerden de 'para' aldığını söylüyor”** diyordu.

Ne var ki, Türk gizli servisine yardım adı altında yapılan, karşılığı istenen paraların verilmesinde CIA'nın yöntemi ile, öteki servislerin uygulamaları arasında fark vardı. Fransız, İngiliz ve İtalyan gizli servisleri **“parayı. Millî Emniyet'in Ankara'daki merkezine”** veriyorlardı. CIA ise, ne merkez tanıyordu, ne de yöntem değiştirmeye yanaşyordu. Egemenliğine aldığı gizli servis ünitelerine her ay CIA'nın adamları gidiyor, birimin başındaki kişiye zarf içinde **“para”** bırakıyordu... CIA'nın uygulamalarıyla olay, **“hizmet mukabili bir miktar yardım”** olmaktan çıkmış, Türk gizli servisini aylık ücretlerle çalıştırmaya yöneltmişti. Devletin **“gizliliğine”** giren CIA, sanki bağımsız bir ülkede çalışmıyordu. ABD'nin gözetiminde, denetiminde bir ülkede bulunuyormuş gibi pervasız, dilediği gibi faaliyet gösteriyordu. Gizli

servistekiler, CIA'nın "işçileri"ydi. Menderes, müsteşarına döndü; "Ahmet Salih Bey, bu böyle gitmez, keselim ilişkiiyi" dedi. (DİPNOT: Başbakan Menderes'in, ABD'ye kızdığı o yıllarda CIA ajanı Paul Henze Türkiye'de görevliydi. Gazeteci Ufuk Güldemir'e, "1958 yılında ABD'ye Menderes aleyhinde rapor yollamamız yasaklanmıştı" diyecekti. (Texas Malatya, Bilgi Yayınevi, 1989, s. 43-46) Eklemeden de yapamadı: "Ama Amerikalıları darıltmayalım. Yardımına muhtacız. Bizim servis mensuplarının Amerikalılardan - CIA'dan- para alıyor vaziyete düşmelerini derhal önleyelim." Çözüm yolu da gösterdi müsteşarına: "Bize yapacakları yardımı 'malzeme' olarak yapsınlar." (DİPNOT: Cüneyt Arcayürek, Darbeler ve Gizli servisler, Bilgi Yayınevi, 1989, s. 43-46) Sonradan, birkaç yıl sonra yargılanacağı Yassıada Duruşmaları'nda; "Vaziyeti böyle idare ettik" diyecekti...

Ahmet Salih Korur da, yargılandığı Yassıada'da bu ilişkiler konusunda, 22 Aralık 1960 günü yapılan duruşmada şunları söyleyecekti: "Dedim ki, sureti kat'iyede Amerikalılardan para almayacaksınız. Amerikalıların servis şefini daireme çağırdım, kati talimatı verdim: 'Hiçbir memurumuzla temas etmeyeceksiniz ve para vermeyeceksiniz.' 'Evet' deyip gitti" Aynı oturumda devrik başbakan Menderes de şunları dile getiriyordu: "Böyledir Beyefendi. Yavaş yavaş yardımı kestik. Bu yardımlar şöyle başlamış: servisler arasında irtibatlar tesis etmek, birbirine malumat vermek suretiyle müşterek çalışılıyor. Bunun bağlı olduğu külfeti karşılamak üzere yavaş yavaş irtibat tesis etmişler, bunu (MAH başkam) Behçet Türkmen'in uygun gördüğü anlaşılıyor. Ahmet Salih Korur'u bu servise bir de orada neler cereyan ediyor, gayesini anla dinle diye vazifelendirmemin sebebi budur. Netice aldıktan sonra ilişkileri keselim, ama Amerikalıları darıltmayalım. Daimi surette servis olarak yardıma muhtacız. Bizim servise mensup olan memurlar, doğrudan doğruya Amerikalılardan para alıyor gibi vaziyete düşmeyi önleyelim dedim." Başbakan Menderes ile Müsteşarı Korur, işin özünü öğrenmişlerdi: "CIA'dan doğrudan para almayı servisin başında bulunan Behçet Türkmen Paşa sağlamıştı." Başbakan Menderes böylece telefonlarının kimler tarafından dinlendiğini de öğrenmiş oluyordu.

Aslında bunun pek de şaşılacak bir tarafı yoktu; CIA'nın İran Şahı Rıza Pehlevi'nin yatak odasını dinlediği de yıllar sonra ortaya çıkacaktı. (DİPNOT: Hürriyet, 19 Şubat 1978) (s. 59-61)

Ortadoğu'da dengeler değişiyor

Hiram Abas'ın "çiçeği burnunda" bir istihbaratçı olduğu o günlerde, Ortadoğu'da Sovyetler Birliği lehine önemli gelişmeler oluyordu. Mısır'da Sovyet yanlısı Nasır rejiminin kurulmasından sonra, Suriye de Sovyetler Birliği'ne yakınlaşmaya başlamıştı. Nasır'ın "Arap milliyetçiliği" çizgisini benimseyen Suriye'de 20.000 Sovyet askerî personeli yığınak yapmış, Suriye ordusu Sovyet silahlarıyla donatılmıştı.

Sırada Irak vardı. Sovyetler'in ve Nasırın desteklediği Yarbay Abdülkerim Kasım. 14 Temmuz 1958 tarihinde gerçekleştirdiği darbeyle krallığa son verdi. Kral II. Melik Faysal ve Kral Naibi Abdullah öldürüldü. Devrilen Irak Başbakanı Nuri Said, İstanbul'da eğitim görmüş bir Osmanlı paşasıydı. Türkiye'ye çok yakındı. Irak, Kral Faysal ve Nuri Said Paşa döneminde Türkiye'yle yakınlaşmaya başlamış, Menderes'le aralarında yakın dostluk ilişkileri de kurulmuştu. Yarbay Kasım'ın ilk işi, Türkiye-İran-Irak-Pakistan arasındaki Bağdat Paktından çekildiğini ilan etmek ve Sovyetlerle yakın ilişkiler kurmak oldu. **(DİPNOT: ABD'nin Sovyetleri çembere alma politikasının bir ürünü olan ve mimarlığını ABD Dışişleri Bakanı John Fuster Dulles'in yaptığı Bağdat Paktı, Irak'ın çekilmesinden sonra CENTO adını aldı.)**

Iraktaki bu hareketle birlikte bölgedeki dengeler de iyice değişmiş oluyordu. Suriye'den sonra Irak'ın da Sovyet nüfuzuna girmesiyle birlikte Türkiye kendisini, Sovyetler Birliği tarafından adeta kuşatma altına alınmış gibi hissetmeye başlamıştı. Türk Genelkurmayı bu kaygılara karşı belirlenecek askerî stratejileri tartışırken, bu gelişmeleri Washington'dan izleyen tanıdık bir isim vardı: o sıralarda ikinci kez ABD'de bulunan **Kurmay Binbaşı Alparslan Türkeş!** **(DİPNOT: Alparslan Türkeş, ABD'ye ikinci gidişinde bu kez Genelkurmay Başkanlığı'nın açtığı sınavı kazanarak, 1958'de NATO Daimi Grubu Türk Temsil heyeti üyeliğine atanmıştı. Washington'da bulunduğu sırada çok ilginç isimlerle tanıştı. Daha sonraları orgeneralliğe kadar yükselen, o zamanlar Kurmay Yüzbaşı Ragıp Uluğbay (9 Haziran 1999'da güvenoyu alan 57. Hükümet'te devlet bakanı olan ve 6 Temmuz 1999'da intihar girişiminde bulunan Hikmet Uluğbay'ın ağabeyi); 12 Mart 1971 döneminde milli eğitim bakanlığı yapacak olan, o zamanlar Kurmay Yarbay Şinasi Orel; 1974 yılında MİT müsteşarlığı yapacak olan Bahattin Özülker; daha sonra bir suikasta kurban gidecek olan, 12 Mart Darbesinin Deniz Kuvvetleri komutanı, o zamanlar Pentagon'da Deniz Ateşesi Kemal Kayacan; 27 Mayıs Hareketi'nin etkili isimlerinden, ateşe yardımcısı Hava kuvvetlerinden Agasi Şen.)**

Türkeş'in anılarında belirttiğine göre, bu kaygılar şöyle özetleniyordu: **“Türkiye'nin doğusu dağlık bölge. Biz burada hattı tıkadık, savaştık ve düşmanı durdurduk diyelim. Sovyetler Türkiye'nin arkasını alacak, İran'dan dönecek, oradan Irak'a Suriye'ye, İskenderun Körfezi'ne, hatta Süveyş'e doğru akacaktı. Bu durumda Güneydoğu'da zırhlı bir kolordunun kurulmasına karar verildi. Bunu Amerikalılarla çok müzakere ettik. Ben o sırada Washington'daydım. Tabii Amerikalılar bölgeyi incelediler. Sonuçta, ‘Bu zırhlı kolordunun harekâtına elverişli yol durumu yok bölgede’ dediler. Güneydoğu'da 15.000 zırhlı araç ve tankı yürütecek yol mevcut değildi.”** **(DİPNOT: Sabah, 25 Ağustos 1998)**

Türkiye'nin kendini savunmaya yönelik bir zırhlı tugay talebini reddeden ABD, onun yerine saldırı önerisi getiriyordu: **“Suriye ile Irak'ı işgal edin!”**

Türkeş'in anılarının aynı bölümünden okumaya devam ediyoruz: “NATO da yeşil ışık yakıyor buna. Türkiye hazırlığa başladı, planlar yaptı. 7. Kolordu Irak'ı, 8. Kolordu Suriye'yi

işgale memur edildi. Ben o sırada Elazığ'da 7. Kolordu'ya bağlıydım. Orada da bu harekâtın planlaması yapıldı. Her iki harekâta da askeri usule uygun kod isimler konuldu. Birinin adı '**Akın Harekâtı**', diğèrinin ki '**Bali Harekâtı**'ydı. Hükümet emir verir vermez 7. Kolordu Irak'a, 8. Kolordu Suriye'ye yürüyecekti. Türk Genelkurmayı bu işte biraz ağır hareket etti. Eksiklikleri olduğunu ileri sürerek, müttefiklerimizden yardımların hızlandırılmasını istedi. Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Tunaboşlu, '**Silahımız yeterli değıl, yeterli sayıda tankımız yok**' diyordu. (s. 65-67)

İsrail ile Gizli İlişkiler

Türkiye ile İsrail arasında 1958 yılında gizli bir anlaşma imzalanmıştı. Hazırlanan işgal planı uygulanacak olsaydı, Şam dâhil Şam'ın kuzeyi Türkiye'nin, Şam'ın güneyi İsrail'in olacaktı." Demek ki Ortadoğı konusundaki "gizli ilişkiler" o yıllarda ABD'yle sınırlı değildi.

İşin içine İsrail de girmişti!..

Gizlice Ankara'ya gelen İsrail heyeti

Tarih 28 Ağustos 1958.

Tel-Aviv'den kalkan ve Türkiye semalarında seyretmekte olan El-Al uçağı, tam Ankara üzerindeyken "**motorundaki arıza**" nedeniyle Esenboğa'ya zorunlu iniş yaptı. Rastlantıya bakın ki bu uçak, İsrail Başbakanı Ben Gurion, Dışişleri Bakanı Golda Meir, Dışişleri Müsteşarı Şimon Peres ve Genelkurmay Başkam Zvi Zur'u taşımaktaydı! Uçağın pilotu ise yıllar sonra cumhurbaşkanı koltuğuna oturacak olan Ezer Weizmann'dı.

Olayın doğrusu, İsraili en üst düzey yetkililerin Menderes Hükümeti'yle gizli görüşmeler yapmak üzere Ankara'ya gelmiş olmalarıydı. "**Uçağın motorundaki arıza**" ise, geziyi İslam âleminde saklamak için hazırlanmış bir senaryodan ibaretti. Görüşme masasında siyasî, ekonomik ve askeri konularda işbirliği yapılmasına ilişkin maddeler vardı. Ama gizli görüşmenin gündemi bununla bitmiyordu. Esas ve çok daha önemli gündem, iki ülke istihbarat teşkilatlarının işbirliği yapmasıydı. Taraflar görüşmenin ana gündemini oluşturan istihbarat alanında düzenli olarak bilgi alışverişinde bulunulması konusunu "**masa altında**" ele alıp karara bağladılar.

İki ülke istihbarat örgütleri arasında yapılan bu gizli toplantı, Türk kamuoyuna resmî bir ağızdan ilk kez aradan kırk yıldan fazla bir süre geçtikten sonra, Dışişleri eski bakanlarından İlder Türkmen tarafından açıklandı. MAH eski başkanlarından Behçet Türkmen'in oğlu olan İlder Türkmen, olayı, NTV kanalında Gazeteci-Yazar Yalçın Doğan'ın 12 Şubat 1998'de yayınlanan programında anlattı. Konuya bu yayından iki gün sonra da Hürriyet Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul Özkök değindi: "**Olay 1958 yılında geçiyor. Dönemin başbakanı, rahmetli Adnan Menderes, dışişleri bakanı rahmetli Fatin Rüştü Zorlu ve Dışişleri Ba-**

kanlığı müsteşarı da yine rahmetli Melih Esenbel. Bu üçlü, 1958 yılında bir gece Başbakanlık Konutunda çok gizli bir görüşme yapıyor. Görüşükleri kişiler, İsrail'in tanınmış iki siması. Birisi dönemin Başbakanı Ben Gurion, öteki ise Golda Meir. İsrail'in iki tarihî kahramanı bir gece gizlice Ankara'ya geliyor ve Başbakanlık Konutu'nda gizli bir toplantı yapıyor. Türkmen'in açıkladığı bu buluşma, bir gazeteci için müthiş bir haber. Ama dönemin gazetecileri demek ki bu müthiş haberi atlamışlar. Türkmen'in anlattığına göre, Türk ve İsrail istihbarat örgütleri arasındaki işbirliğinin ilk temeli o toplantıda atılmış... Demek ki İsrail ile reel politika ilişkilerinin temeli oldukça eskiye gidiyor-muş..." (Hürriyet, 14 Şubat 1998)

Oysa Türk hükümetlerince 32 yıl saklanan bu gizli toplantı, ilk kez Dan Raviv ve Yossi Melman adlı yazarların 1990'da yayımlanan **Every Spy a Prince** kitabında yer almıştı. Bu toplantı öncesi hazırlıklar, Raviv ile Melman'ın kitabında özetle şöyle anlatılıyordu: "Ben Gurion tarafından geliştirilen '**periphery**' (dış sınırlar) yaklaşımına göre; Arap dünyasının etrafında yer alan İran ve Türkiye'nin oluşturduğu '**kuzey bağlantısı**' ile diğer uçta yer alan Etyopya'nın bulunduğu '**güney bağlantısı**', işbirliği alanının temelini oluşturuyordu. İşbirliğine girilmesi istenen ülkelerin ortak noktasını, Arap komşularıyla olan sınır anlaşmazlıkları ve Sovyet işgali korkusu oluşturuyordu. Türkiye sıralamanın en başındaki ülkeydi. Türkiye'nin önemi, İsrail'i kuşatan Arap dünyasının '**kalbinde**' yer alması ve coğrafi açıdan da bu bölgenin 'dış noktasını' oluşturmasından kaynaklanıyordu.

Bölgede güvenliğini sağlamanın yolunu '**düşmanlarının ardına dolaşp vurma**' (outflank) stratejisi temeline oturtan İsrail, askeri istihbarat AMAN (İsrail Silahlı Kuvvetleri İstihbarat Birimi) tarafından organize edilecek bu işbirliğinde, Türkiye'nin müdahale alanları olarak Suriye ve Lübnan'ı belirlemişti. Planlanan güvenlik hattının Türkiye'nin katılımı olmadan gerçekleşemeyeceğini fark eden ABD, Türkiye'ye İsrail'le yakın işbirliğine girmesi konusunda sürekli telkinde bulunmaya başladı.

Ortadoğu'da aniden baş gösteren sıcak çatışmalar ve yönetenlerin yıkılmaya başlaması, o dönemdeki Türk yöneticilerin İsrail'le ilişki kurmadaki '**çekingenliğini**' atmada büyük bir rol oynadı. Lübnan'da başlayan iç savaş, Irak'ta monarşinin yıkılması ve Ürdün'deki rejimin Nasır etkisiyle çökme aşamasına gelmesinin ardından, Mısır devlet başkanının Şam'ı ziyareti sırasında Irak'taki devrimci yönetimi destekleyeceklerini açıklaması, Türkiye'nin İsrail'le ilişkiye girme konusundaki '**utangaçlığını**' yendi.

İsrail yönetimi 1957 yılı Ağustos ayında Mossad'ın Ortadoğu bölüm başkanı ve çok deneyimli bir istihbaratçı olan **Eliahu Sasson**'u Ankara'ya büyükelçi olarak atadı. Türk tarafı işbirliğinin '**gizli**' tutulmasında ısrar ettiği için, Sasson kısa zaman aralıklarıyla bir araya geldiği Türk Dışişleri yetkilileriyle iki ülke arasında kurulması planlanan bağlaşmayı adeta ilmik ilmik ördü. İsrail Başbakanı Ben Gurion ve Dışişleri Bakanı Golda Meir'in da gizli diplomatik ilişkiler konusunda '**en uygun isim**' olarak kabul ettikleri Sasson, İsrail devletinin '**özel**

ajani' sıfatıyla Türkiye'de bulunduğu süre zarfında 1957 yılının aralık ayında Başbakan Adnan Menderes tarafından kabul edildi. İstihbarat işbirliğinin ele alındığı bu görüşmeden yedi ay sonra iki ülkenin servis görevlilerinden oluşacak heyetlerin yapacakları toplantıda karara bağlandı. Eliahu Sasson, 19 Temmuz 1958'de de Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu tarafından kabul edildi.

Ankara'da yapılan heyetler arası istihbarat toplantılarında Türk grubuna MAH reisi Hüseyin Avni Göktürk, İsrail grubuna da Mossad'ın şefi Reuven Şiola başkanlık etti. ABD'nin de Ankara nezdinde yaptığı temaslardan sonra Türk hükümeti İsrail'le işbirliğine girme konusunda ikna edilmişti. Ankara'nın işbirliği konusundaki **'hevesinden'** haberdar edilen İsrail yönetimi kısa bir süre içinde Türkiye'ye üst düzey bir ziyaret ayarladı."

İşte 28 Ağustos 1958'de El-Al uçağının Ankara üzerinde **"arızalanması"**yla gerçekleşen üst düzey ziyaret, bu ziyaretti. Ve Türkiye anlaşma şartı gereği, **"elini taşın altına koydu..."** (s. 67-70)

Parola: Viktorya!..

Görünen o ki: 1958 yılı Türk dış politikası açısından hayli hareketli geçiyordu...

Ankara Etimesgut'taki 12. Üs'te hava kararmaya başlarken, C-47 uçaklarına büyük bir gizlilik içinde sandıklar yükleniyordu. Malzemelerin yüklenmesine DP iktidarının Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu bizzat nezaret etmekteydi.

Bazı pilotlar uçaklara ne yüklendiğini merak edip sorsalar da, hep **"yiyecek içecek taşındığı"** yanıtını alıyorlardı. Yüklenen uçakların uçuş yönü Lübnan'ın Beyrut Havalimanı'ydı: "Tam 85 sorti yapıldı. Malzemelerin hemen hepsi Lübnan'ın Beyrut Havalimanına götürüldü. Bir seferinde merakımızı yenemedik ve sandıkları açtık. Sandıklarda Kırıkkale yapımı silahlar, toplar ve binlerce mermi vardı. Ben 5 kez gittim Lübnan'a. Kıbrıs üzerinden gittik hep. O zaman Kıbrıs, İngiltere kontrolünde. Hava sahalarından geçmek zorundayız. Biz havalanmadan önce, **'Korkmayın, İngilizler size uyarıda bulunurlarsa parolayı söyleyin'** derlerdi. **Parola, Viktorya'ydı!..**

Kıbrıs üzerine geldiğimizde İngiliz uçakları bizi çevirirdi. Ancak **"Viktorya"** deyince bırakırlardı. Silahları Beyrut Havaalanı'nda Müslümanlarla çarpışan Hıristiyan milislere teslim ederdik. Müslümanlar o yıllarda giderek güçlenen Nasır taraftarıydılar. Arap milliyetçiliği çığ gibi büyüyordu. Ankara bize hep uyarıda bulunurdu: **'Aman dikkatli olun. Hıristiyanların içinde Ermeniler var. Uçağınızın başından ayrılmayın, yakıtın içine şeker koyarlar.'** Silahlar boşaltılırken uçağın yanında sandviç ve kolalarla karnımızı doyurup hemen Ankara'ya dönerdik." (Emekli Pilot Albay **Hüseyin Avni Güler**)

Emekli Pilot Albay Hüseyin Avni Güler, 27 Mayıs Harekâtından sonra kısa bir süre MAH ile Milli Birlik hükümeti arasındaki koordinasyonu sağladı. **1992 yılında Soner Yal-**

çın'la yaptığı görüşmede, tarihi bir olayı ilk kez açıklıyordu: **Türkiye'nin Lübnan'daki Hıristiyanlara silah yardımı yaptığı bugüne kadar basında hiç yer almamıştı...**

Emekli Pilot Albay Güler, anlatmaya devanı ediyordu: **"Yine bir sorti sırasında bizimkilerin haberi yok, Beyrut Havaalanı Müslümanların eline geçmiş. Pilot Binbaşı Rıza Kalaycıoğlu ve ekibi bunu bilmeden Beyrut'a iniyorlar. Müslümanlar, ekibi esir alıp uçağa el koydular. Tam bir yıl hapiste kaldı bizimkiler. Sonra Lübnan iç savaşı bitince Türkiye'ye iade edildiler."**

Bu tarihi olayı yaşayan sadece emekli Pilot Albay Hüseyin Avni Güler değildi. Emin Karayavuz da meslektaşı Güler'in anlattıklarını doğruluyordu. Emekli pilot albaylar Ahmet Özsungur, Talat Alpay, Abdül Oksal, Nevzat Balaban. Hasarı Bezciöglü olayın öteki tanıklarındı... (s. 70-72)

Peki, sadece CIA mi yardım ediyordu Türk istihbaratına?

CIA tarafından hazırlanan, **"İsrail: Gizli Servisler ve Dış İstihbarat"** başlıklı bir raporda, Mossad'ın, Türk Millî İstihbaratı ile İran gizli servisi Savak arasında imzaladığı üçlü işbirliği anlaşmasından söz ediliyordu. Rapora göre; İsrail, Türkiye'den Sovyetler Birliği'ni izleyebilecek ve bunun karşılığında da Arap Birliği'nin eylemlerinden, özellikle Suriye kanadında olup bitenlerden Türkiye'yi haberdar edecekti. İsrail bu anlaşmayla, Türk istihbaratçılarının eğitimi, istihbarata karşı koyma ve haber alma alanında kullanılan aygıt ve donanımın verimliliği konularında **"teknik yardım"** vermeyi taahhüt ediyordu. Üç ülke istihbarat örgütü arasında kurulan ve **"Trident"** (üç uçlu gladyatör mızrağı) adı verilen bu ağ, **İran, İsrail ve Türk** gizli istihbarat şeflerinin yılda iki kez, ele geçirdikleri istihbaratlar konusunda değerlendirme toplantıları yapmalarını da öngörüyordu.

Mossad'ın anlaşma imzaladığı bu iki ülkeyle yaptığı işbirliğinin **"teknik yardımların"** ötesinde başka yönleri de vardı. Eski bir Savak ajanı olan İranlı Muhammed Avşarı, gruplar halinde İsrail'e gidip eğitim aldıklarını ve İsrailli uzmanların da ülkesine geldiğini belirterek, sorgulamalardaki başarılarını, 1960'lı yılların sonunda İsrailli meslektaşlarından öğrendikleri; **"tırnak çekme, işkence aletlerinin kullanılması, ızgara makineleri, Filistin askısı"** gibi yöntemlere borçlu olduklarını açıklıyordu.

Emirgân'daki MAH Okulunda neler öğretildiğini Türkiye, 1970'li yılların başında görecekti... **Üçlü Trident Anlaşması uyarınca Mossad tarafından eğitilmek üzere İsrail'e gönderilen ilk Türk istihbaratçıların arasında, (deneyimlerini ve bilgisini daha sonraki yıllarda oğlu Mehmet Eymür'e aktaracak olan) Mazhar Eymür de vardı!..** Mazhar Eymür o dönemde Türk gizli servisinin dinleme işlerinden sorumlu Elektronik ve Teknik İstihbarat Başkanlığını yönetiyordu. Ve Emirgân'daki okula ara sıra ders vermeye gidiyordu...

CIA finansmanı ile kurulan ve Mossad'dan da yardım alan Emirgân'daki MAH Okulu'nda **"yabancı eğitmenler"** Türk istihbaratçılarına ne tür kurslar veriyordu? Geleceğin is-

tihbaratçıları nasıl yetiştiriliyordu? Daha sonraki yıllarda, her fırsatta, “**Operasyonel istihbarat yapılması gerekir**” deyip, elinde silahıyla çatışmalara giren Hiram Abas’ın, “**bu yöntemi**” seçmesinde bu okulda aldığı eğitimin ne kadar katkısı vardı?

Hiç kuşku yok, MAH elemanları CIA ajanları gibi yetiştiriliyordu, üstelik ceplerine dolar konularak... Öğrencilerini, “**CIA eğitmenleriyle**” birlikte, “**Amerikan ekolüne**” göre yetiştiren kişi ise, Amerika’da kurs gördükten sonra, Türkiye’ye dönüp okulun başöğretmenliğini yapan **Fuat Doğu**’ydu! (s. 73-74)

Nazi Generali Gehlen’in “Türk öğrencileri”

Fuat Doğu Amerika’dan sonra iki kez de Almanya’ya gitti. Ve orada gördüğü bir Alman’ı yaşamı boyunca unutmadı, her öğrencisine, personeline onu anlattı... Fuat Doğu’nun etkisinde kaldığı Alman istihbaratçı, General Reinhard Gehlen’di. General Gehlen, Hitler’in politik beyinlerinden biriydi. İkinci Dünya Savaşı’nda Sovyetler Birliği’ndeki Nazi istihbaratının şefiydi. 1945 yılında elindeki arşivle birlikte ABD’ye teslim oldu. Gehlen, teslim olduğu Amerikalı Komutan Orgeneral Luther Sibert’e 129 sayfalık bir rapor verdi. Raporunda; savaştan sonra başlayacak Soğuk Savaş’ta komünizme karşı nasıl istihbarat yapılacağını anlatıyordu. Amerikalılar rapordan etkilendiler. Çünkü Sovyetler Birliği hakkında fazla bilgileri yoktu ve General Gehlen’i hemen, 22 Ağustos 1945’te ABD’ye götürdüler. CIA şefi Allen Dulles’la görüştürüldü. Ona, Amerikalıların o güne kadar biraz da küçümseyerek “**Uncle Joe**” (Joe Amca) dedikleri Stalin’in, hiç de yabana atılacak biri olmadığını; ABD ve Batı Avrupa’nın, doğudan gelecek tehlikenin farkında olmadığını anlattı!..

CIA Başkanı Dulles ile Gehlen el sıkıştı; Nazi generali, bu kez Amerika adına, “**hür dünya**” için eski Nazilerden kurulu bir casusluk örgütü meydana getirip, “**servis**” faaliyetlerine devam edecekti. General Gehlen, Amerikalılarla anlaştıktan sonra, 9 Temmuz 1946’da tekrar Almanya’ya döndü. Hitler’in istihbarat örgütü Gestapo ile askerî polis örgütü SS’in üst düzey yetkililerini topladı. Soğuk Savaş döneminin stratejisini, yeni müttefikleri Amerika’nın kendilerinin deneyimlerine ihtiyacı olduğunu anlattı. Artık eski ülkeleri Nazizm yoktu, sadece düşmanları vardı. Onu da zaten iyi tanıyorlardı: **komünizm!**

General Gehlen, eski Nazilere yeni sahte kimliklerini verdi. Tahminlere göre Gehlen, iki yıl içinde, 10.000 kadar savaş suçlusunu Nazi’yi toplamayı başarmıştı... Önce Federal Alman gizli servisi, Bundesnachrichtendienst’i (BND) kurdu ve başkanı oldu. Eski Naziler bunun ardından NATO’nun kurulmasıyla birlikte, Avrupa ülkelerindeki yeraltı örgütlenmelerine hız verdiler. Yani, **Gladio**’nun temellerini attılar...

Alman General Gehlen’in bizzat kendisinden kurs almış olan Fuat Doğu, öğrendiklerini öğrencilerine bir bir anlatıyordu. Onun da öğrencileri üzerinde karizmatik bir etkisi vardı. Hiram Abas’ı da çok etkilemişti, okul komutanı... Almanya’daki Nazilerin yöntemleri, Hiram Abas’ın ilerideki yaşamına, öğretmeni Fuat Doğu aracılığıyla nasıl yansıtacaktı?

Fuat Doğu, Almanya’da Nazilerden öğrendiklerini Türkiye’de tatbik etmeye başlamıştı bile... Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur’un bürosuna kadar gidip, **“Menderes’in telefonlarını neden dinliyorsunuz?”** diye sorduğu kişi, Fuat Doğu’dan başkası değildi. CIA’dan para alındığının ortaya çıkması üzerine Fuat Doğu, bunun nedeni olarak teşkilatın içinde bulunduğu malî sıkıntıyı gösterecekti. Müsteşar Korur’a, **“Biz onlardan para ve teknik olanak bakımından yararlanacağız, ama onlara kendimizi kullandırtmayacağız”** diyordu sürekli. Fuat Doğu, İstanbul MAH binasının haberleşme sisteminin. Beyaz Saray’inkiyle aynı olduğunu övünerek anlatıyordu...

Bir yıllık eğitimini tamamlayan **Hiram Abas, göğsünü kabartarak yemin etmişti. Yemin, Türk bayrağı üzerinde bulunan silah ve Kur’anı Kerim üzerine el konularak gerçekleştiriliyordu.**

Yemin töreni sadece üç şahidin bulunduğu bir odada yapılıyordu. Yeminin içeriği; **Türkiye’ye sadakatle bağlı olmak, gerekirse bu uğurda ölmek; anayasal rejimi korumak, bölünmez bütünlüğü savunmak ve Atatürk ilkelerine bağlılıktı...**

CIA’dan maaş alanlar yeminlerine ne kadar sadıktılar? Şimdi bu mirasa Amerikan dolarlarıyla mı sahip çıkıyorlardı?

Amerikan doları karşısında CIA’ya, dış istihbarat değil, iç istihbarat bilgileri veriliyordu. Çünkü CIA parayı, iç istihbarat için ödüyordu. Türk istihbarat örgütü, bağımsızlıkçı karakterden, CIA’ya hizmet eden bir kimliğe bürünmüştü.

Peki, daha sonraki istihbaratçılar neden halk tarafından sevilmediler ve toplumdan tecrit oldular?

Çünkü Amerikan dolarıyla başlayan ilişkiler zinciri, bazı Türk istihbaratçıları kişilik erozyonuna uğratmıştı... ABD Başkanı George Washington 17 Eylül 1796 tarihinde siyasi hayattan çekilirken yaptığı veda konuşmasında bakın neler diyordu: **"Belirli bir millete sevgiyle bağlanmaktan kaçınınız. Başka bir ülkeye nefret yahut sevgi duyguları beslemeyi âdet edinen milletler köleleşirler, kendi görev ve çıkarlarını unuturlar. Zira bir millet ortaklık hayaline kapılarak başka bir millete bağlandı mı, bu ikincisinin kavgalarına boşu boşuna karışır. Üstelik ona imtiyazlar tanır. Bu ise kendisinin sömürülmesine yol açmakla kalmaz, başka ülkelerin düşmanlığını ve misillemelerini de üstüne çeker. Büyük ve güçlü bir ülkeyle öyle bir ilişki kuran küçük yahut zayıf bir millet, ötekisinin uydusu olmaktan kurtulamaz. Yabancı entrikaların aleti durumundaki kişiler, güvenini ve alkışını kazandıkları halkı aldatarak, onun çıkarlarını başkalarına teslim etmesini sağlarken, bütün bunlara karşı çıkan gerçek yurtseverler şüpheli duruma düşürülüp lanetlenebilirler.”** (s. 74-77)

Ajan bizden parası sizden!

Sovyetler Birliği, topraklarındaki **“Türkî Cumhuriyetler”** içinde, Türkiye’ye sadece Batum’da konsolosluk açma izni vermişti. NATO’nun Sovyetler Birliği’ni dikkatle izlediği o yıllarda Batum’daki Türk Konsolosluđu’nun önemi büyüktü. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere Doğu Bloku’na gidecek istihbaratçıların merkezi Batum’du. İki yıl önce, **“CIA’yla parasal ilişkilerinizi düzenleyin”** diye MAH Müsteşarı Behçet Türkmen’e sitem eden Ahmet Salih Korur, teşkilatın başına geçince ilk iş olarak, CIA’nın **“Türkiye istasyon şefini”** makamına çağırıldı. Bu görüşmeyi yıllar sonra Gazeteci Cüneyt Arcayürek’e anlatacaktı: **“İlişkilerimizi ancak ‘müşterek hizmet masrafları’ olarak sürdürebiliriz. Mesela? Kürt hareketlerini müşterek takip ediyoruz, masrafı ne? Diyelim ki 15.000 lira, 7.500’ünü CIA öder, gerisini biz. ‘Mütemadiyen’ Batum’a ajan sevk ediyoruz. Ajanı biz temin ediyoruz. Masrafları CIA yapabilir. Uygulamaya geçildi ve bu paralar CIA’dan alınmaya başlandı.”** (Cüneyt Arcayürek, Darbeler ve Gizli servisler, Bilgi Yayınevi, 1989, s. 45-46)

CIA için Batum önemliydi. Çünkü yıllarca Osmanlı egemenliğinde kalan Batum’da Türkiye’nin çok güçlü **“ağları”** vardı. Türk ajanların çoğu Batum’a gemici kimliğiyle gidiyordu. Gemiyle Türkiye’ye gelen, Türk asıllı Sovyetler Birliği vatandaşı kimliğini Türk ajana verip, İstanbul’da kalıyordu. Ajan, bilgiler toplayıp tekrar İstanbul’a geldiğinde kimliğini gerçek sahibine iade ediyordu!..

Millî istihbarat Teşkilatı’nda istihbarat başkan yardımcılığı görevine kadar yükselen Sabahattin Savaşman da, yazılanları doğruluyordu: **“Hiram Abas, Odesa’da (Batum’da), Atina’da ve Beyrut’ta aynı şekilde yapılan müşterek operasyonlar sırasında, o şehirlerde bulunan CIA ajanından ücret ve talimat almış, yalnız olarak ikili temaslar yapmıştır.”** (Sabahattin Savaşman, 3. Adam Anlatıyor, kaynak yayınları, s. 240-241) (s. 84-86)

MAH Başkam Celalettin Tevfik Karasapan, Hiram Abas’ın üniversiteden sınıf arkadaşı ve o zamanlar Yeni Gün gazetesinin genel yayın müdürü olan Mehmet Ali Kışlalı’nın nişanlısı Sevinç Hanım’ın babasıydı. (s. 88)

Ne kadar önlem alırsa alsın, Mazhar Eymür, 27 Mayıs’tan sonra gözaltına alınmaktan kurtulamayacaktı. İhtilalciler, MAH içinden ve Emniyet kadrolarından birçok kişiyi gözaltına almaya başlamıştı. Görevden alınıp sorgulananlar arasında Adana Emniyet Müdürü Zülküf Ağar da vardı! 17 yaşındaki Mehmet Eymür ile 9 yaşındaki Mehmet Ağar, babalarının askerler tarafından götürülmelerini hiç unutmayacaklardı... (s. 92)

Binbaşı Kuşçu pencereden atlayıp kaçtı... Birkaç saat sonra... İstanbul Emniyet Müdürü Hayrettin Nakipođlu’nun telefonu çaldı. Arayan ABD Konsolosluđu’nda görevli CIA’nın İstanbul istasyon şefiydi: **“Burada bize sığınmak istediğini söyleyen bir Türk subayı var. Türkiye’de ihtilal yapılacağını söylüyor, bilgiler veriyor. Lütfen gelip alır mısınız kendisini?”** (s. 94)

Alpaslan Türkeş

TBMM'nin kuzey cephesinde yer alan İçişleri Bakanlığı binası üç bölümden oluşuyordu. Bunlar bakanlık merkez binası, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel komutanlığıydı. Türkeş: “27 Mayıs'tan sonra, bakanlıkları dolaşmaya başladım. İçişleri Bakanlığına gittiğimde, orada ayrı bir odada, bir ayrı büroda Amerikalıları gördüm. Bizim yetkililere, **‘Bu nedir?’** diye sorduğumda şu cevabı aldım: **‘Biz, komünizmle mücadele için Amerika ile işbirliği yapıyoruz. Buradaki Amerikalılar da, onlarla bizim aramızdaki işbirliğinin koordinasyonunu yapıyorlar.’** Ama işi biraz daha inceleyince gördüm ki, İçişleri Bakanlığı'na dışarıdan gelen şifre, telgraflar ile bakanlıktan dışarı çıkan tüm evraklar oradan geçiyor. Yani onlar, bunları görüyorlar, kontrol ediyorlar. Bunu öğrenince dedim ki: **‘Bunlar buradan çıkınlar, Amerikan yardım binasına gitsinler. Orada çalışsınlar.’** Ben bu talimatı verdikten sonra CIA'nın Ankara'daki başkanı olan Amerikalı zat (Arthur V. Miller) bana geldi. Çankaya'da oturuyordu. Hatta bir iki defa birlikte yemek yemiştik.” (Hulusi Turgut, Türkeş'in Anıları, Şahinlerin Dansı, ABC yayınları, s. 202)

CIA'nın Türkeş'ten ricası (!)

“İhtilalin kudretli albayı” Türkeş ile CIA'nın Ankara istasyon şefi, birkaç kez niçin yemek yemişler ve ne konuşmuşlardı? Bunlar anılarda geçmiyor. Devam edelim: “Derken Amerikan büyükelçisi geldi. Aynı talebi ileri sürdü. Israr ediyorlardı üzülüyorlardı. Ona da aynı şeyi söyledim. Bununla da yetinmeyip ardından daha sonra da bir mektup yazdı Amerikan sefiri. **‘Orası zaten küçük bir odadır, önemli değildir. Orada kalmalarına müsaade edin’** diyordu.”

Bu arada ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Birinci Sekreteri William H. Doyle tarafından Başbakanlık Müsteşarı Albay Alparslan Türkeş'e gönderilen 25 Temmuz 1960 tarihli mektupta, İçişleri Bakanlığındaki büronun CIA ofisi olduğu da açıklanıyordu. Böyle, mektubuyla birlikte ayrıca, Türk polisi ile CIA'nın işbirliğini içeren bazı dokümanları da Albay Türkeş'e göndermişti. Doyle'un mektubu aynen şöyleydi: “Değerli Albay: CIA, Türk millî polisiyle yaklaşık on yıldan beri irtibat içerisinde. Şu anda, polislik deneyimi çok fazla olan Mr. Arthur V. Miller, CIA'nın Türk polisi ile irtibatını temsil etmektedir. Bizim irtibat görevimiz, geçtiğimiz yıllar içerisinde Türk polisi ile ülkenizde yıkıcı eylemlere karşı gelmek üzere Little Grups (Küçük Gruplar) adındaki grupların örgütlenip eğitilmesinde çalıştı. Bu gruplara **“karşı tahrip”** edici hareketler konusunda uzman olmaları için yaygın bir eğitim verildi. Geçtiğimiz birkaç yıl içerisinde bu grupların yaklaşık altı tanesi eğitildi. Bir süre önce, Millî Güvenlik Genel Direktörlüğü, Mr. Miller'a artık bu alanlarda çalışmasının istenmediğini bildirdi. Ayrıca Mr. Miller'dan polis karargâhınızdaki küçük ofisten çıkması da istendi... Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca Türk millî polisi ile ilişkimizin kısa bir özetini ilişikte bulacaksınız. Ayrıca, aslında bizim teşvikimizle ve ortak çabalarımızı harekete geçirmek amacıyla 1959 yılında yayınlanan, bakanlığa ait kararnamenin bir kopyasını da gönderiyoruz...” (s. 100-101)

Süleyman Demirel

Süleyman Demirel başbakan yardımcısı olmuştu; deyim yerindeyse “**devleti öğrenme stajına**” başlamıştı. Demirel çeşitli işlerinin yanı sıra MAH’la da “**mesaiye**” başlamıştı. Sonraki yıllarda o günleri gazeteci Cüneyt Arcayürek’e şöyle anlatıyordu: “Allah rahmet etsin, Ziya Selışık vardı, sık sık gelir ve ‘**iyi sıhhatte olsunlar da herhangi bir şey yok**’ der ve giderdi. Ben bu ifadeyi dinler, fakat hiçbir şey anlamazdım. Kimdi, neydi **bu ‘iyi sıhhatte olsunlar’** derdim içimden. Utanır, Ziya Selışık’a soramazdım. Sonunda bir gün dayanamadım, sordum Selışık’a, ‘**Kim bu iyi sıhhatte olsunlar?**’ Cevabı çok kısaydı: ‘**Ordu**’ dedi.” Başbakan Yardımcısı Demirel, devleti öğrenmeye çalışırken, mecliste yeni istihbarat yasa tasarısı görüşülmeye başlanmıştı...

MAH’tı, MİT oldu

1963’te İsmet İnönü koalisyon hükümeti tarafından meclise sevk edilen Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT) kanunu tasarısı, iki yıl sonra, 6 Temmuz 1965’te yasalaştı. Yasanın TBMM’den çıkana kadar geçtiği aşamaların öyküsü ilginçti: 1960’ta Bayar-Menderes yönetimini deviren ihtilalci subaylar, MAH’ta personel tasfiyesi yaptıkları günlerde; MAH’ın, CIA, Savak ve Mossad’la iççeliğini, teşkilatın içinde asker-sivil çekişmesi olduğunu, hükümetlere istihbarat vermediğini, dış istihbaratla uğraşmak yerine iç siyasete karıştığını, Emniyet istihbaratı ve Genelkurmay istihbaratıyla aralarında rekabet ve çekişme olduğunu görmüşler, teşkilat yasasını çıkarmak için kolları sıvamışlardı. (s. 121-122)

MİT ile CIA Aynı Binada

O yıllarda gerek MİT, gerekse ÖHD kadrolarının, başta Amerika olmak üzere, bazı Avrupa ülkelerine özel harp ve istihbarat kurslarına gitmeleri sıklaşmıştı. CIA’yla ilişkiler kesilmemiş, artarak sürüyordu. Özel Harp Dairesi, Amerikan Askeri Yardım Kuruluyula aynı binada, “**teşriki mesai**” yapıyordu! 1988’de Fuat Doğu’nun ziyaretine gelen misafirlerine söylediğine göre, “**1965’lerde MİT ile CIA aynı binalarda çalışmaya**” devam ediyordu... (s. 128)

Gazeteciye Özel Harp dayığı

8 Eylül 1966...

Gazeteci İlhami Soysal, Ankara Çankaya’daki evinden Kızılay’daki gazetesine gitmek için dolmuş beklerken, siyah bir Buick otomobil kendisini “**buyur**” edince, arabaya bindi. Şoför çok kibardı. İki yüz metre ileride bekleyen iki kişiyi daha aldı. Otomobilde kimse konuşmuyordu. Gazeteci Soysal, dışarıyı seyrederken, yanında oturan kişinin, “**Sen bizim büyüklerimizi, komutanlarımızı nasıl tenkit edersin?**” diye küfretmesiyle irkildi. Ardından suratına ilk yumruğu yedi! Ankara dışına çıkan meçhul otomobil, dayaktan yüzü gözü kan

içinde kalan gazeteciyi Çayyolu köyünde yol kenarına attılar... Haber başkentte bomba etkisi yaptı. Herkes birbirine aynı soruyu yöneltiyordu, “**Kim dövmüş?**”

Kendisini kimlerin dövdüğünü ortaya çıkarmak için kolları sıvamıştı. Buldu da: **Soy-sal’ı dövenler, Özel Harp Dairesi’nden Yarbay Raci Tetik, Astsubay Başçavuş Yüksel Aşçıoğlu ve Astsubay Sadık Görmez’di.** (s. 129-130) (DİPNOT: **Raci tetik**, 12 Eylül 1980 Darbesi’nden sonra, işkenceleriyle meşhur (!) Mamak Askeri Cezaevi’nin komutanlığını yapacaktı.)

Ruzi Nazar

Çerkez kökenli Fuat Doğu, Kafkas ve Orta Asya kökenli elemanlar arıyordu: Azerî, Gürcü, Çerkez, Abaza, Dağıstanlı, Özbek, Türkmen, Tatar... Örneğin Harp Okulu’ndan atılan **Enver Altaylı**, tam Fuat Doğu’nun istediği özelliklere sahipti: **hem ülkücü hem de Özbek’ti!**.. Aslında Fuat Doğu’nun bu “**personel politikasının**” altında, CIA’nın isteği yatıyordu. Amerika, Sovyetler Birliği topraklarındaki, “**Anadolu’yla akraba azınlıkları**” kullanmak istiyordu. En iyi istihbarat kaynağı onlardı. Bu politikanın perde arkasındaki CIA görevlisi ise Özbekistan kökenli **Ruzi Nazar**’dı... İkinci Dünya Savaşı’nda Kızıl Ordu’dan kaçıp Alman SS’lerine katılmıştı. Nazi ordusunun ünlü Türkistan Birliği’ni kurmuştu. Kısa zamanda Nazi Generali Gehlen’in en güvendiği isimlerden biri oldu. Gehlen’in “**CIA**”laştırdığı adamlarından biri de Ruzi Nazar’dı. 1959 yılından beri Türkiye’deydi ve CIA ajanı olarak Amerikan Büyükelçiliği’nde çalışıyordu! Ankara Bahçelievler’deki evinde her gün ünlü konuklarını ağırlıyor, sohbetler yapıyordu. Örneğin Ayten-Cüneyt Gökçer çifti bu ünlülerdendi. O tarihlerde, CIA’nın “**Antikomünist Orta Asya Operasyonu**”nu planlayan bir diğer uzmanı da **Paul Henze**’di...

Bir diğer CIA şefi ise **Graham Fuller**’dı. Harvard Üniversitesi’nin “**Rus İncelemeleri**” kürsüsünden lisans ve lisansüstü diploması vardı. Sovyetolog Fuller, 1964-1967 yılları arasında İstanbul’da görev yaptı. 20 yıl boyunca Sovyetler Birliği’ni çevreleyen ülkelerde görevlerde bulundu. Nazi Generali Gehlen’in öğrencileri Türkiye’de iyi bir “**ittifak**” oluşturmuşlardı; **Fuat Doğu, Ruzi Nazar, Paul Henze ve Graham Fuller!** Hiram Abas’ın hepsiyle de yakın mesaisi vardı...

Tabii bu teşkilatın “**sivil unsurları**” da vardı: 24 Şubat 1967 tarihinde CHP Aydın Milletvekili Şükrü Koç, mecliste düzenlediği basın toplantısında, “**AP Senatörü (üsteğmendoktor) Fethi Tevetoğlu, özel olarak eğitilmiş bir CIA ajanıdır**” dedi. Senatör Tevetoğlu’nun adı daha önce, “**Türkiye’deki zararlı isimlerden**” oluşan gizli bir rapor hazırlayıp, CIA’ya verdiği iddialarıyla gündeme gelmişti... (DİPNOT: MİT, psikolojik savaş çerçevesinde elde ettiği “**doğru-yanlış**” bilgileri güvendiği “**yazarlara**” verip kitap olmasını sağlıyordu. Fethi Tevetoğlu’nun, Türkiye’de Sosyalist ve Komünist Hareketler, (Ankara, 1967), Aclan Sayılğan’ın Türkiye’de Sol Hareketler (İstanbul, 1968) bu tür yayınlara iki ör-

nektir. Her iki yazar da CIA ajanı Ruzi Nazar'ın yakın arkadaşıydı.) CIA ajanlığı iddialarının bir önemi yoktu, önemli olan komünist ajanlığıydı! Ve MİT ile Emniyet sürekli komünist avındaydı...

Sovyetler Birliği gezisinden dönen Aziz Nesin, Komünist Partisi'nin gizli belgelerini getirdiği iddiasıyla gözaltına alınıp, dayak atıldıktan sonra serbest bırakıldı... İzmir'de konuşma yaparken tartaklanan Türkiye İşçi Partisi Milletvekili Çetin Altan'ın "**Aya Doğru**" yazısından dolayı mecliste dokunulmazlığı kaldırıldı... Ozan Hasan Hüseyin Korkmazgil, "**Kızılırmak**" şiirinde komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklanıp cezaevine kondu... (s. 134-135)

MİT-Mossad işbirliği gururla sunar!..

Hiram Abas ve ekibinin neler yaptıklarını Mehmet Eymür'den dinleyelim: "**O tarihlerde Arap talebelerin kurduğu birçok illegal cemiyet vardı. El-Fetih, El-Saika, Demokratik Cephe, Halk Cephesi, Irak Talebe Birliği, Suriye Talebe Birliği vb gibi. Kanunlarımıza göre kökü yurtdışında olan bu tip cemiyetlerin faaliyetleri yasaktı. Bu cemiyetlerin aşırı soldaki Türk talebeleri ile irtibatları oluyor, onların Ortadoğu ülkelerinde terör eğitimi görmelerine ve silahlanmalarına aracılık yapıyorlardı. (...) İlgili kuruluşlarla işbirliği yaparak bu cemiyetlerin elebaşlarını tespit ettik. Bir kısmını sınır dışı ettik. Daha sonra sıkıyönetim bu cemiyetleri kapattı, iyi bir eleman ağı kurmuş ve her türlü yeni faaliyetin daha başlangıcında haberini almaya başlamıştık. (...) Arap talebelerle irtibatlı olan Nahit Töre'yi Teşvikiye'deki bir evde bu şekilde, elemanlarımızdan haber alarak yakalatmıştık. Hedef ülkelere gelen giden mektuplar sansüre tabi tutuluyordu. Çok iyi Arapça bilen bir tercümanımız vardı."** (Mehmet Eymür, Analiz, s. 57-58)

MİT istihbarat Daire Başkanı Sabahattin Savaşman, Beyrut'ta görev yapan meslektaş Hiram Abas için şunları söylüyordu: "**Mossad'ın memleketimizde hayli geniş imkânları bulunmaktadır. Karşıcasusluk ekibindeki şahıs, Beyrut'ta böyle temaslarda çok bulunmuştu. Lübnan'da CIA'yla beraber operasyonlara katılan, onlardan yüklü ücret ve ikramiyeler temin eden, Filistin kamplarındaki bir kısım solcu genci hedef alan faaliyetlerde gösterdiği başarı sonucu mükâfatlandırılan bu kişi..."** (Sabahattin Savaşman, 3. Adam Anlatıyor, s. 24) (s.150-151)

CIA "pis işleri" ihale ediyor

Türkiye "**hükümet bunalımını**" yaşadığı günlerde ABD Başkanı Nixon, 5 Kasım 1971 tarihinde gizli istihbarat servislerinin yeniden düzenlenmesi kararını açıkladı. Elektronik, yani teknolojik istihbaratın artık "**James Bond**" tipi istihbarat ajanlarının dönemini sona erdirdiğini belirten Nixon, eski tip ajanların yerlerini artık mühendislerin ve bilimsel araştırmalar yapan bilim adamlarının alması gerektiğini söyledi. ABD başkanının bu kararı almasındaki en önemli nedenlerden biri de CIA'nın özellikle Güneydoğu Asya olmak üzere birçok yerde

başarısız olmasıydı. CIA özellikle Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerde istihbarat toplamaktan çok, söz konusu ülkenin içişlerine müdahale edip siyasal gelişmeleri etkilemekteydi. Newsweek Dergisi (22.11.1971) CIA'nın 1965 yılına kadar sürdürdüğü yöntemleri artık değiştirmeye başladığını haber veriyordu: "... 1965 yılına kadar CIA'nın temel birimi yabancı bir ülkedeki görevli ajanıdır. Bu ajan o ülkenin gazetecilerine rüşvet yedirip Amerika lehindeki yazıları yayınlamakta yahut bir gün kullanabilecek siyasal hareketlere sessizce para yardımı yapmaktadır. CIA'nın adamları buldukları ülke vatandaşlarının özel hayatını ve önemlerini incelemekte, şantaj yahut rüşvet yoluyla kimleri ajan olarak kullanabileceğini araştırmaktadır." "... Zaman zaman CIA'nın daha cesur girişimleri olmuştur. Bunların bazıları artık bilinmektedir. 1953'te Tahran'da düzenlenen ve şahı tekrar iktidara getiren hükümet darbesi, zengin petrol kaynaklarını Ruslardan uzak tutabilmiştir. Guatemala'daki solcu hükümeti deviren 1954 ayaklanması CIA tarafından düzenlenmiştir. Daha sonraları, çeşitli pis görevlerin yerine getirilmesini CIA başkalarına bırakmış, başkalarını kullanmıştır. CIA darbe kapasitesini kaybetmiş değil tabii."

CIA'nın "**pis görevlerin**" yerine getirilmesini "**başkalarına**" bıraktığı bu yeni strateji, birçok ülke gibi Türkiye'yi de yirminci yüzyılın son çeyreğinde yaşadığı kan, şiddet ve gözyaşı dolu bir döneme sokacaktı. CIA dilinde "**dirty action**" (kirli harekât) denilen bu işlerin bırakıldığı Türkiye'deki "**başkaları**", zaten bir süredir görev başındaydılar.

Ünlütürk, Genelkurmay Başkanı Tağmaç'ın emriyle 1. Ordu'da, yani Faik Türün'ün yanında, "**kesin yerini bilmediği**" bir yere gidiyordu. Tıpkı bir süre sonra gözaltına alınmalarını emredeceği kişilerin "**bilmedikleri bir yere**" götürülmeleri gibi! Komutanın da, tutukluların da neresi olduğunu geldikten sonra öğrenecekleri bu yer, MİT'in İstanbul'daki gizli sorgulama merkezlerinden biri olan Ziverbey'deki Zihnebey Köşkü'ydü. (s. 201-203)

Abdullah Öcalan ve Pilot Necati

Bu, Abdullah Öcalan'ın 1999'da İmralı'ya götürülmesine kadar geçen 27 yıldaki ilk ve son tutuklanmasıydı. SBF birinci sınıf öğrencisiydi. Yani o da Hiram Abas'la aynı fakültedendi! 7 Nisan'da gözaltına alındı, 27 Nisan 1972'de tutuklandı, 27 Ekim 1972'de serbest bırakıldı. Bu serbest bırakılma pek "**normal**" görünmüyordu. Başlangıçta aynı davadan yargılananlar arasında, hakkında en ağır ceza istenen iki kişiden biriydi. Ama askeri savcı daha sonra "**fikrini değiştirdi**". Önce Öcalan hakkında istediği cezayı hafifletti, sonra da tahliyesini istedi. İş daha da ilginç kılan, bu askeri savcının antikomünistliğiyle ünlü **Baki Tuğ** olmasıydı. Deniz Gezmiş davasında da iddia makamında yer almıştı. Kolay kolay kimsenin tahliye isteğine katılmazdı. Apo'nun tahliyesinden sonra da "**garip**" şeyler oldu. Önce askerliği ertelendi. Sonra da 21 yaşını geçmiş olduğu ve disiplin cezası almış bulunduğu halde, yönetmeliğe aykırı olan burs isteği kabul edildi.

Gazeteci Uğur Mumcu öldürülmeden az önce başladığı ve tamamlayamadığı Kürt Dosyası'na, Öcalan'ın 12 Mart döneminde herhangi bir nedenle **“kayırıldığı”** kuşkusunu araştırarak girişti. (Uğur Mumcu, Kürt Dosyası, um:ag, Mart 1997)

Biraz ilerleyince PKK liderinin yakınında kuşkulu iki kişi daha olduğu bilgisine ulaştı: 1978'de evlendiği karısı **Kesire Yıldırım** ve yanından hiç ayrılmayan **Ağrılı Pilot Necati**. **(DİPNOT: Bu kişilerin MİT ajanı olduklarına ilişkin iddialar daha önce 7.8.1979 tarihli Aydınlık gazetesinde çıkmış ve Doğu Perinçek'in genel başkanı olduğu Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin bildirisinde yer almıştı.)**

Öcalan, kendisine konuyla ilgili sorular soran gazetecilere, **“Pilot Necati'nin MİT ajanı olduğunu bile bile yanında tuttuğunu, onu kullanarak MİT'i kandırıldığını”** söylemişti. (Tempo, 14 Nisan 1993)

Bundan 4 yıl sonra Mahir Sayın'la yaptığı bir TV röportajında ise **“PKK'nın kuruluş aşamasında Pilot Necati aracılığıyla MİT'in parasını yediklerini, Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'e suikast planı gibi bazı provokasyonlarda kullanılmak istendiğini”** anlatacak ve **“İşte Uğur Mumcu bunları yazacaktı. Adam 10 gün sonra öldürüldü. Bilemiyorum bunun etkisi var mı yok mu? Bu açılrsa çok iyi bir olaydır. Hatta tam bu aile ilişkisini, pilot ilişkisini inceliyordu”** şeklinde imalarda bulunacaktı. (Gazete Pazar, 22 Haziran 1997)

Mumcu'nun öldürülmesinden kısa bir süre sonra bir açıklama yapan ve o zamanlar CHP grup başkanvekili olan Uluç Gürkan konuya yeni bir boyut getirdi: **“Ben, Uğur Mumcu, Prof. Bahri Savcı, Mümtaz Soysal gibi bazı isimler aynı koşuşa tutukluyduk. Bu koşuşa zaman zaman üzerlerinde Apo'nun yazdığı mektuplarla yakalanan bazı gençler getiriliyordu. Bizler bu gençlerin polis olduğundan kuşkulanyorduk. Gerçekten de iki üç gün gözaltında tutulan bu gençler daha sonra serbest bırakılıyordular. Ancak işin garip yanı, üzerinde mektup bulunan gençler birkaç günlüğüne de olsa içeri alınırken, mektubu yazan Abdullah Öcalan, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde kimse dokunmadan öğrenciliğine devam ediyordu. O tarihlerde bizim aklımıza giren bu kuşku, uzun yıllar açıklığa kavuşmadı. Yıllar sonra, geçtiğimiz aylarda rahmetli Uğur Mumcu ile bir sohbetimiz sırasında yine gündeme geldi. Mumcu bu konuşmamızdan sonra konuyu araştıracağını söyledi. Ardından çeşitli kişilerle konuştuğunu duydum.”** (Günaydın, 3 Şubat 1993)

Uğur Mumcu'nun konuştuğu kişilerden biri, 12 Mart döneminde Öcalan'ın tahliyesini sağlayan Askerî **Savcı Baki Tuğ'**du. Artık emekli olmuştu ve DYP'den milletvekili seçilmişti. Uğur Mumcu'ya bazı belgeler arayacağını söylemişti. Uğur Mumcu, Baki Tuğ'dan beklediği cevabı ve belgeyi bir türlü alamamıştı. Mumcu'nun ölümünden üç gün sonra Sabah gazetesinden Nezh Tavlaş, Baki Tuğ'u aradı. Aralarında şu telefon görüşmesi geçti:

- **Baki Bey saygılar sunuyorum. Nezh Tavlaş ben.**

- Buyur canım sağ olasıñ. Saygı benden canım.

- **Şimdi bilmiyorum arkadaşlar şey yaptı mı? Benim Uğur Ağabey ile çok yakın ve özel bir ilişkim vardı.**

- Söyledi arkadaşlar söyledi, söyledi.

- **Şimdi Baki Bey, ben, bundan yaklaşık 10 gün önce Uğur Ağabey ile yaptığımız konuşmada sizinle görüştüğünü söylemişti bana.**

- Görüştü benle konuştuk. Biz 6 aydan beri konuşuyoruz.

- Öyleymiş.

- Ben şimdi üç akşamdan beri uyuyamıyorum.

- **Evet efendim. Şimdi Uğur Ağabey'in bana aktardığı bir şey vardı. Size de bunu bir iletayım istedim. Sizinle yaptığı konuşmada, kendisinin bu Apo'yla ilgili, Apo'nun tutuklanmasıyla ilgili şeyi araştırdığım -siz eksik olmayın yardımcı olmuşsunuz kendisine- o, Apo'nun gözaltına alındıktan sonra salıverilmesi için size bir telkinde bulunulduğu ve yukarıdan bir şey geldiğini söyledi bana.**

- Şimdi, şöyle Nezih. Ben o tür bir olay hatırlıyorum ancak Apo'yla mı ilgili, başka mensupla mı ilgili onu çözemedik. Sayın Mumcu'ya da söylediğim oydu. Bana böyle bir şey gelmişti. Ancak onla ilgili mi, değil mi bende resmi yazı olacak dedim. Ben o yazıyı ararken o olay oldu.

- **Yani size bu şahsı bırakın ya da bu şahsa dokunmayın gibisinden bir şey geldi mi?**

- O, -dokunmayın- mealinde değil **-bizim mensubumuzdur-** şeklindeydi. Yalnız o mu, değil mi çözemedik. O belgeyi arıyordum ben.

- **Anladım. Yani belgeyle...**

- Aradığım belge oydu bulsaydım onu verecektim.”

Baki Tuğ telefonu kapattıktan sonra aradığı Sabah TBMM Büro Şefi Mehmet Çetingüleç'e de şunları söyledi: **“Mumcu'ya söylediğim sürede istediğim belgeyi henüz bulamadım. Bunu kendisine de en son telefon görüşmesinde bildirdim. İnceleme 10-15 gün daha sürecektir. Belgede bir şahıs ismi var. MİT hesabına çalışan bir şahsın ismi. O belgeyi arıyorum onu bulursak Uğur Mumcu'nun aradığı düğüm çözülecek.”**

Baki Tuğ hâlâ o belgeyi arıyor!.. Ama şurası belgelenmişti ki MİT, sıkıyönetim makamlarının **“yanlışlıkla”** tutukladığı ajanları olursa devreye giriyor, **“mensubumuzdur”** diye yazı gönderiyordu. MİT ajanlarını sıkıyönetimden koruyor. (s. 221-224)

Ziverbey'de son perde

Daha önceki bölümlerden anımsayacak olursanız, 21 Ocak 1972 tarihli Daily Telegraph gazetesi, Türkiye'deki CIA ajanlarının eylemli katkılarından söz etmişti. Eski CIA ajanı Philippe Agee ise Firar kitabında şöyle diyordu: **“CIA kendisinin en önemli düşmanları ve aleyhtarları hakkında geniş bir liste hazırlar. Bu liste bu kişilerin hayatlarını ve onların nasıl, nerede bulunabileceklerini de içerir. Amaç, askeri darbe olduğu zaman bu bilgi arşivini, o ülkenin gizli askeri istihbarat teşkilatına verip, bu kişilerin derhal bulunup tutuklanmalarını sağlamaktır. Darbe yapıldığında Amerikan aleyhtarları CIA'nın sızdırdığı liste sayesinde tutuklandıklarında, o ülkenin istihbarat teşkilatı üyeleri kurumlaşmış işkence yöntemlerini bu insanlar üzerinde uygularlar.”** (Tempo Dergisi, 29 Ekim 1988)

Amerikan aleyhtarlarının arasına kışkırtıcı ajan sokulması... eylemli katkılar... istihbarat elemanlarının kurumlaşmış işkence yöntemleri... O yıllardaki Türkiye'ye, özellikle de Ziverbey'e bakınca, sanki önceden yazılmış bir senaryonun adım adım sahneye konduğunu görür gibi oluyorduk. (s. 241-242)

Hiram Abas-Klaus Kinkel dostluğu

Alman istihbaratçıların Hiram Abas'a verdikleri kodun adı; **"Hanf"**tı. Türkçesi kenevir! Klaus Kinkel adı, Türkiye kamuoyunun bildiği bir isimdi. 1990'lı yıllarda Almanya dışişleri bakanlığı görevinde bulunan Klaus Kinkel, 1978-1982 yılları arasında da Alman İstihbarat Teşkilatı'nın (BND) başında bulunmuştu.

Weilheim Baş Politikası Araştırmalar Enstitüsü Başkanı Erich Schmidt-Eenboom, Klaus Kinkel'in BND'nin başında bulunduğu dönemi **Gölge Savaşçısı** adlı bir kitapta anlattı. Kitapta Kinkel ile MİT ilişkisi hakkında ilginç bilgiler bulunuyordu. BND'nin yurtdışında kurulan ilk merkezlerinden birisi, Gehlen kolu tarafından Ankara'daki Alman Büyükelçiliğinde ve İstanbul'da kurulmuştu. Samsun'da da üssü vardı. BND ve MİT bu dönemde İstanbul Boğazından geçen Sovyetler Birliği gemilerini fotoğraflıyorlardı.

MİT ile BND ilişkisi çok iyiydi. Hitler'in komutanlarından Albert Kesselring'in oğlu Rainer Kesselring, 1978'de MİT'in bilgi ve arşiv sistemini kurmuştu. Klaus Kinkel'in MİT'ten direkt temas kurduğu kişi Hiram Abas'tı. BND, Hiram Abas'a **“Hanf”** (kenevir) kod adını vermişti. BND'nin **“patronu”** Kinkel, neden MİT müsteşarlarıyla değil de Hiram Abas'la ilişki kurmuştu?

Nazi Generali Gehlen'in **“çıraklarının”** bir gün **“usta”** olup birbirleriyle ilişki kurması doğaldı. Peki, **“hassas görevler”** üstlenen **“Hanf”** kod adlı **Hiram Abas, ne tür bilgiler veriyordu Klaus Kinkel'e?**

Gölge Savaşçısı adlı kitap bu sorunun yanıtını vermiyor. Ancak MİT'in BND'den aldığı bilgilerle neler yaptığını yazıyor: **“BND, Almanya'ya iltica eden muhalif kişiler hakkında bilgileri ‘Hanf’a ilettiler. Bu bilgiler üzerine MİT, Batı Avrupa'da Ağustos 1980'de**

Achim kentinde Kâtip Sultan'ı, Hollanda'da Nubar Yalım'ı öldürdü. Berlin'de ise Celallettin Kesim Ocak 1980 tarihinde MİT'in talebi üzerine Türk Federasyonu militanları tarafından öldürüldü." (Frankfurt IM Press, 12 Mayıs 1995)

Kitaba göre, Hiram Abas ve arkadaşları, Türkiye'de akan kanı durdurmak değil daha fazla akması için çaba sarf ediyorlardı sanki!..

12 Eylül 1980

Ve 12 Eylül 1980... Askerler **"komuta zinciri dâhilinde"** yönetime el koydular. Hükümet düşürüldü, parlamento feshedildi, siyasî partiler kapatıldı. Askeri darbenin bilançosu korkunçtu: 650.000 kişi gözaltına alındı... 50 kişi idam edildi... 229 kişi işkencede can verdi... Kayıpların sayısı ise hâlâ bilinmiyor! (s. 325-327)

"Lübnan'da Türk teröristler"

MİT'in o kadar personeli varken, Beyrut'a Hiram Abas'ın gönderilmesinin nedenleri vardı: Birincisi Beyrut'u; İkincisi bölgedeki Mossad ilişkilerini iyi biliyordu!

Asala ve Beyrut'taki Filistin Kurtuluş Örgütüyle son derece iyi ilişkileri vardı. Bu ittifak Asala'nın da tıpkı FKÖ gibi, Mossad'ın **"düşman örgütler"** sıralamasında yer almasına neden olmuştu. Zaten İsrail Asala'yı, 1972 Münih Olimpiyatları Köyü Baskınında Filistinli Kara Eylül örgütüyle işbirliği yaptığını belirleyip kara listesine almıştı. Asala konusunda Mossad ile MİT işbirliği yapıyordu. Örneğin İsrail, 4 Temmuz 1982 yılında Lübnan'a saldırdığında, Türkiye'ye, **"başta Bekaa Vadisi olmak üzere Lübnan'daki birçok gerilla kampını basacaklarını, eğer isterse Asala kamplarının bulunduğu yerlerdeki operasyonlara katılabileceğini"** bildirdi.

İsrail'in o yıllarda Türkiye'ye Asala konusunda **"yardım"** etmesinin nedeni vardı. 12 Eylül 1980 Darbesi öncesi, AP Azınlık Hükümeti Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen, İsrail'le sıcak ilişkileri nedeniyle bakanlıktan gensoruyla düşürülmüştü. 12 Eylül Askerî Darbesi'nden sonra da İsrail'le ilişkiler dondurulmuş, diplomatik ilişkiler en alt düzeye indirilmişti. Bunun nedeni İsrail'in, Müslümanların kutsal şehri olan Kudüs'ü başkent ilan etmesiydi...

Türkiye küçük bir grupla, Zahle kenti yakınlarındaki Asala kamplarına yapılan operasyonlara katıldı. Burada ilginç bir olay meydana geldi; Asala'nın örgüt kayıtları, üyeleri, tetikçileri, para kaynakları listeleri de ele geçirildi, ancak Mossad bunu Türkiye'ye vermedi... (Murat Yetkin, Ateş Hattında Aktif Politika, Alan yayıncılık, 1992, s. 175-176)

Bu arada İsrail'in Lübnan'daki baskınları sürerken, Türkiye'deki (6 Temmuz 1982 tarihli) gazetelerin manşetlerini Mossad **"üretimi"** haberler süslüyordu:

"İsraillilerin ellerine geçen Türk teröristlerin adlarını açıklıyoruz..."

"İşte İsrail'in ele geçirdiği 26 Türk terörist."

“FKÖ umutsuz bir direniş içinde.”

“Kaçak Türk teröristler Şam’da bakkal dükkânı açmış.”

Asala, Lübnan'daki kamplarına yapılan baskınlarda Türkiye'nin de yer aldığını öğrenir öğrenmez, iki militanını; Levon Ekmekçiyan ve Zohrap Sarkisyan'ı, Esenboğa Havaalanı'nı bombalamaları için Türkiye'ye gönderdi...

Hiram Abas, 1968-1970 yılları arasında, Lübnan'da, Mossad'la çok iyi ilişkiler geliştirmişti. Özellikle, Filistinliler Türkiye'yi dost bilip Beyrut Elçiliği'yle yakın ilişki içindeydi. Hiram Abas bu yakın ilişkiden elde ettiği bilgileri verip, Mossad'dan Filistin kamplarındaki Türkler konusunda ayrıntılı istihbarat raporları alıyordu... Bu istihbarat alışverişinde, 1950'li yıllardan beri Beyrut'ta silah kaçakçılığı yaptığı iddia edilen, Hiram Abas'ın yakın dostları Gandur ailesinin de yardımları var mıydı?

Beyrut silah kaçakçılarının merkeziydi. **Alman Günther Leinhauser, Ermeni asıllı Amerikalı Sarkis Soghanalian, CIA Albayı Sam Cummings, CIA ajanı Frank Terpil, CIA ajanı Edward Wilson başta gelen silah kaçakçılarıydı.**

Asala gibi illegal silahlı örgütün **“savaş malzemelerinin”** nereden geldiğini kuşkusuz en iyi silah kaçakçıları bilirdi !..

Hiram Abas'm silah kaçakçılarıyla ilişkisi ne düzeydeydi?

Gerek CIA ve Mossad'la, gerekse silah kaçakçılarıyla, Asala konusunda bilgi alışverişi yaptığı konusunda, **“eski meslektaşlarının”** kafasında kuşku yoktu... İsrail 2500 kişiyi öldürmüş, FKÖ ve Asala gibi **“düşman unsurlarının”** önemli kadrolarını Lübnan'dan atmış, ancak Lübnan'a tam anlamıyla hâkim olamamıştı... Lübnan'daki vahşetin görüntüleri dünya televizyonlarında gösterilince, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye kamuoyu da İsrail'e tavır aldı. O güne kadar İsrail'le ilişkilerini hep gizli yürüten Türkiye hükümeti de, Filistinlilere karşı yapılan bu vahşet karşısında suskun kalamadı, İsrail'i kınadı, ilişkilerini dondurduğunu açıkladı. İsrail'in yardımına her zaman olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri koştu... (s. 360-362)

Ülkücüler

Burada araya girip bir bilgi aktaralım; **Abdullah Çatlı, Oral Çelik** gibi yurtdışındaki kaçak ülkücülerin Asala'ya karşı kullanılması gündeme geldiğinde, bunların uyuşturucu kaçakçılığına bulaştığını tespit edip Hiram Abas'ı uyaran kişi Atilla Aytek'ti...

Hiram Abas Asala operasyonunda kendini hep yeraltı dünyasına mensup biri gibi göstermişti. Özellikle Beyrut'ta, Türkiye'den gelmiş uyuşturucu kaçakçılarıyla bol bol sohbet yapmıştı. Bu bilgilerini şimdi, Mehmet Eymür ile Atilla Aytek'e aktarıyordu. İlginçtir, Mehmet Eymür de, Bulgaristan'da görev yaparken, kendisini yeraltı dünyasına mensup biri gibi göstermiş, kaçakçılarla içli dışlı olmuştu...

İki İstanbul doğumlu Mehmet Eymür ve Atilla Aytek'in; Ankara yerine, "**kendi sahaları İstanbul'da at koşturmaları**" MİT İstanbul Bölge Başkanlığı ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nü ayağa kaldırdı. Türkiye'nin güvenliğinden sorumlu teşkilatlar bölünmüştü. Aralarında yıllarca sürecek inanılmaz bir mücadelenin temeli atılmıştı.

MİT Kaçakçılık Daire Başkam Mehmet Eymür ile Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve istihbarat Hareket Daire Başkam Atilla Aytek birlikte hareket ediyorlardı. Karşılarında ise MİT İstanbul Bölge Başkam **Nuri Gündeş**, İstanbul Emniyet Müdürü **Ünal Erkan** ile yardımcısı **Mehmet Ağar** vardı...

Eymür-Ağar dostluğu

Aslında her şey bir yıl önce oldukça farklıydı... Mehmet Eymür teşkilattan ayrılan Aydın Torunoğlu adlı arkadaşı aracılığıyla Mehmet Ağar'la tanışmış, adaş Mehmetler kısa sürede kaynaşmıştı. İkisinin de babası 27 Mayıs Askeri Harekâtı'nda "**mağdur**" olmuştu. Ancak Mehmet Ağar o günlerde biraz üzgündü; MİT'in kendisi hakkında bir rapor yazdığını öğrenmişti. Mehmet Eymür, arkadaşının daha fazla üzülmemesi için raporu soruşturdu. Araştırması sonucu MİT İstanbul Bölge Başkanı Nuri Gündeş imzasıyla müsteşarlığa bir yazının ulaştığını öğrendi. MİT raporunda, İşadamı Kemal Derinkök'le ilgili infaz işinin savsaklanması için **Mehmet Ağar'ın, Kemal Derinkök'e aracılık yapan Türker İnanoğlu'ndan rüşvet aldığı belirtiyordu**. Yapacak bir şey yoktu; MİT Müsteşarlığı, raporu Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Genelkurmay Başkanlığı'na iletmişti. Bunun üzerine Mehmet Ağar'ı müfettişler soruşturmaya başlamışlardı.

Mehmet Eymür bir İstanbul gezisinde durumu Nuri Gündeş'e açtı. Gündeş hemen telefonla Mehmet Ağar'ı arayıp, raporu okumadan imzaladığını söyleyip özür diledi. Nuri Gündeş daha sonra Mehmet Ağar'dan müfettişlerin isimlerini alıp kendileriyle konuşup dosyayı kapattırmıştı!.. Bu olay, Mehmet Eymür ile Mehmet Ağar arasındaki dostluğun güçlenmesine vesile oldu. "**Adaşlar**" birlikte çapkınlık yapıyor; **Mehmet Ağar Ankara'ya gittiğinde Mehmet Eymür'ün bekâr evinde kalıyor, Eymür İstanbul'a gittiğinde Ağar'da kalıyor...** (s. 380-381)

"Silah kaçakçıları öldürdü"

"Hiram Abas, silah kaçakçılığının kapışmasına kurban gitmiştir."

Bu iddiayı ortaya Yüzyıl dergisi attı: (Yüzyıl dergisi, 30 Eylül 1990)

Dergi Hiram Abas'ın öldürülmesini kapak konusu yaptı:

"Son durağı mafya" (s. 308)

Tezi sürdürüelim: Abdullah Çatlı veya "**çeteden**" bir başka isim her neyse Hiram Abas'ı niçin öldürmek istemişti?

Abdullah Çatlı'nın Türkiye'ye geldikten sonra, Mehmet Ağar'ın himayesine girdiği bugün artık resmî belgelerle doğrulanıyor.

Mahir Kaynak meslektaşı Hiram Abas öldürüldükten sonra şu değerlendirmeyi yapmıştı: **“Bana göre Hiram Abas'ın öldürülmesi siyasal bir operasyondur. Teşkilatın tekrar Hiram'ın kontrolüne geçmesini istemeyen güçlerce öldürüldü.”**

İlginç!

MİT raporunun taraflarından Emniyet Müdürü Atilla Aytek de Mahir Kaynak gibi düşünüyordu: **“Finale kansız gelinmez!”** (2000'e Doğru Dergisi, 14 Şubat 1988)

Eymür'ün şaşkırtan ifadesi

“Susurluk Çetesi”, Hiram Abas'ı öldürdü mü, bilinmiyor. Ancak çetenin bazı kişileri öldürmek için tertipler içinde olduğu artık gün yüzüne çıktı... İstanbul 6 No'lu DGM'de görülen Susurluk Davası'nın 12 Ekim 1998 tarihli 11'inci duruşmasında, Mehmet Eymür'ün ifadesi çok kişiyi şoke etti: **“Bana anlatılanlara göre, Dev-Sol lideri Dursun Karataş'ı öldürmek için bir plan yapılmış. Plana göre Nurettin Güven, 80 kilo eroinle İngiltere'de Dursun Karataş'la ilişki kuracak, yeri tespit edilen Dursun Karataş öldürülecekti. Yaşar Öz, Tarık Ümit de işin içindeydi. 80 kilo eroinle Nurettin Güven yurtdışına çıktı. Ancak Almanya'da uyuşturucuyla birlikte yakalandı. Tarık Ümit, Alman polisine 80 kilo uyuşturucuyu ihbar edip yakalattığı için öldürülmüş olabilir. Öldürülmeden önce Abdullah Çatlı ve ekibi. Tarık Ümit'i Sami Hoştan'ın çiftliğinde sorgulamışlar.”** Mehmet Eymür, bu işi organize eden kişinin adını da açıklıyordu: **Mehmet Ağar!** (s. 518-519)

Peki, Hiram Abas'ın katilleri bulunabildi mi?

Hiram Abas suikastıyla ilgili dava aradan 9 yıl geçmesine rağmen hâlâ İstanbul 3 No'lu DGM'de sürüyor... İşin garip yanı davaya müdahil olarak kimse katılmıyor... (S. 521)

ARKA KAPAK YAZISI

Bu kitapta anlatılanlar tümüyle gerçektir...

Adı geçenler, gerçek kişilerdir...

Olaylar, tanıkların ağzından aktarılmıştır...

İŞTE MİT'İN GAYRİ RESMİ TARİHİ

ÖZET

CELAL SANCAR

09.03.2020/ANKARA